

FÖRSVARETS

FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 1/2024



KROPPSSKYDD PÅ PERSONLIG UTRUSTNING PÅ FRAMMARSCH

Natos storövning **STEADFAST DEFENDER**

GOTLAND rekordrustar

På rätt kurs i **KARTFABRIKEN**

PLUS: NY KONFLIKTZON | FREEZING WINDS
VÄTTERNRUNDANS ABC | HISTORIA: VÅRDET AV ATT MINNAS

VI KAN PÅVERKA UTVECKLINGEN

I JANUARI SÄNDE VETENSKAPSRADION ett program med rubriken *Gott Nytt 2024 – eller 1924?* Jämförelsen är obehaglig och omvärldsutvecklingen går i fortsatt negativ riktning. Men utvecklingen är inte ödesbestämd. Den får bara inte mötas med passivitet.

Det var ett av mina budskap under Folk och Försvars Rikskonferens i år. Under konferensen fick jag också frågan vilken roll Försvarsmakten har i Nato? Det kortast möjliga svaret är: Starka krigsförband och leverans av värd-

ande, men höstens militära råd är vår bästa bedömning för att nå den ambitionen, inom ramen för de ekonomiska planeringsförutsättningar regeringen har givit oss.

DET MILITÄRA FÖRSVARET ska bli starkare, bland annat vad gäller tillgänglighet och förmåga till multidor operationer. Försvarsmakten ska vara Natoanpassad – en tydlig del av Natos samlade avskräckning och en förmåga till värdlandsstöd som tål syn. Vi ska också vara mer uthålliga, med

”Mitt budskap när jag träffar den politiska nivån är att försvarsbeslutet ska svara på frågan hur vi maximerar den avskräckande förmågan.”



landsstöd för alliansens försvar av den nordöstra flanken.

Vi agerar dygnet runt, året om, för att göra Sverige säkrare. Nu ska vi vidga tanke och förmåga – och försvarsplanering – till 31 allierade. Vi har miljontals nya kollegor. Det är ett perspektiv att ta in och känna styrkan i.

Allt handlar dock inte om Nato. Vårt viktiga stöd till Ukraina fortsätter och Försvarsmakten växer. Hur ekvationen ska se ut under nästkommande försvarsberedningsperiod arbetar Försvarsberedningen med, inför dess slutrapport i april.

Mitt budskap när jag träffar den politiska nivån är att försvarsbeslutet ska vara svaret på frågan hur vi maximerar den avskräckande förmågan.

Det är motståndaren som avgör vad som betraktas som avskräck-

balans mellan stöd och verkansförband och en lagerhållning dimensionerad för krigets krav.

Ett stelopererat försvarsbeslut, som inte hänger ihop operativt och ekonomiskt, skulle inte ge den handlingsfrihet som behövs för fortsatt integrering i Nato. I vår verksamhet behöver vi dessutom utrymme för fortsatt anpassning vad gäller stöd till Ukraina, hantering av omvärldsutvecklingen samt för att parallellt med detta kunna nyttja tillfällen och växa snabbare.

2024 har alla förutsättningar för att bli ett år att minnas.

Micael Bydén
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S10 UTRUSTNING PÅ G**

Ny skyddsväst för kvinnor och mer

S14 PORTRÄTTET

DIF i hans hjärta

S16 NYA KONFLIKTZONEN

Havsbottnen allt hetare

S18 GRINDARNA ÖPPNAS FÖR USA

Unika avtalet för tätare samarbete

S28 GULDKORNET

Förbryllande 80-talare

S30 FREEZING WINDS

Marinen övad i finska vatten

S48 SNART ARTILLERIST I RESERVEN

Han ville ha en fot kvar i Försvarsmakten

S50 PLIKTRÅDET

Korrekt information avgörande

S52 MATERIEL

Upptäcker kemiska stridsmedel

S54 FYS

Så blir Vätternrundan en njutning

S60 LOTTAKÅREN

100 år av försvarsstöd

S62 TILL SIST

Gladan glänser, Ryssland krigsoduglighet och mer

S64 MAGASINSFYND

Det atombomade takpannan

S64 ÅSIKT

"Stärk kunskapen om funktionshindrade"

S67 BILDEN**DU SKA ALLTID SEGRA**

DET SKA GÅ. Orden yttrades genom hårt sammanpressade käkar. Lågt, men med en intensitet som gav de tre orden kraft att kunna skära genom stål. Det ska gå. Med list och kunskap. I bästa fall. Envishet, möjligen däraktig. Och slutligen milt, ofarligt våld. Högst eventuellt.

Insikten att det alltid finns en väg, ett sätt, att det alltid går att nå resultat, gör att även till synes hopplösa situationer kan skänka glädje. Därför att du vet att du kommer att vinna. Trots att förnuftet i ögonblicket må säga motsatsen. Du vet att du kommer att kunna se tillbaka på hela saken sedan, och tanka energi rakt in i egot ur den. Energi som kommer till nytta vid nästa, förment hopplösa eller olösliga scenario. Det ska gå. Det vet du. Det går.

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör



STEADFAST DEFENDER 24. Största Nato-övningen på decennier. Sverige deltar med runt 4 000 man. **S20**



GOTLANDS REGEMENTE P 18 växer kraftigt, gör sig redo för krig i en takt få kan matcha. **S34**



KARTFABRIKEN På Lantmäteriets enhet Geo SE görs alla Försvarsmaktens kartor. **S42**



MINNESVÄRT Om minnesmärken och monument som en del av vårt kollektiva minne. **S56**



REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Anna Siverstig, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikraadmark@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Ljungbergs tryckeri. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 28 feb 2024. ISSN 1100-8245. Omslag: Caitlin Qvist/Försvarsmakten.

KALIBERTVEKAN

Arméchefen vill göra en översyn av frågan om vilken kaliber huvuddelen av Försvarmaktens nya automatkarbiner ska ha.

FRÅN OCH MED nästa år ska de nya automatkarbinerna från finska Sako levereras till Försvarmaktens förband. Men vilken kaliber, 5,56 eller 7,62 mm som ska dominera är ännu inte klart. Tidigare har man siktat på 7,62 mm för majoriteten av vapnen, men nu har det visat sig att de flesta förband skulle föredra 5,56 mm.

Det är det omedelbara skälet till att man drar kaliberfrågan ett varv till, erfar Försvarets Forum.

Samtidigt konstaterar arméchefen Jonny Lindfors att mycket har hänt sedan 2018, då beslut om kaliber fattades. Själva omtaget innebär att man "gör en samlad översyn av kunskapsläget som inkluderar



SAKO

Det finska automatkarbinerna leveras med olika piplängder och med två olika kalibrar. Vapnet på bilden har en 11,5-tumspipa och kaliber 5,56 mm.

faktorer som tillkommit sedan 2018, bland annat kaliberval i andra länder".

Det som för en oinvigd kan förefalla vara en petitesse, alltså hur grova kulor ett vapen skju- ter, får betydande konsekven- ser i strid. En mindre kaliber ger ett vapen som är enklare att hantera och innebär att soldaten kan bära mer ammu-

nition – och alltså skjuta mer. Medan den grövre varianten går längre, rakare och orsakar mer skada

Den revidering som nu görs påverkar inte leveransplanen, som sträcker sig bortom 2030.

För övrigt har det bestämts att det 5,56-vapen som tidigare kallades självskyddsvapen ska heta automatkarbin 24.

HEMVÄRNET NATOANPASSAR SJUKVÅRDSUTBILDNING

ASTRID AMÉN SKÅGE/FÖRSVARMAKTEN



Utbildningstiden halveras med det nya konceptet och förhoppningen är att Hemvärnet ska kunna utbilda flera soldater till stridssjukvårdare.

MED ETT NYTT utbildnings- koncept ska Hemvärnet kunna utbilda fler soldater till strids- sjukvårdare och hemvärns- sjukvårdare. Omställningen sker som en del i Natointe- grationen. Det nya konceptet kallas Tactical Combat Casu- alty Care Combat Lifesavers Course (TCCC CLS). Enligt en förstudie som Hemvärnet genomförde i höstas ökar hem- värnsförbandens krigsduglig- het avsevärt som ett resultat av införandet, och skapar goda förutsättningar för att rekry- tera och fylla vakanser.

STEG MOT MOBILT LUFTVÄRN

SAAB



Radarenheten som är monterad på fordonet till vänster baseras på Saabs Giraffe 1X. På det högra fordonet syns eldenhet 98.

Från nästa år ska två nya mobila luftvärnssystem utvärderas inför en framtida större anskaffning till armén.

De två systemen integreras på bandvagn 410, vilket medger både splitterskydd och hög rörlighet. Systemens sensorenheter baseras på Saabs Giraffe 1X-radarer. Det ena systemet, benämnt LvNorr, ska fungera som sensorenhet till eldenhet 98, medan det andra utgör

sensor till en ny robotvagn för robotsystem 70D.

– Robot 70 är ett väl beprövat luftvärnssystem i Försvarsmakten. Syftet med anskaffningen är att undersöka möjligheterna att öka systemets rörlighet och därmed förbättra skyddet mot lufthot genom att integrera robot 70 och sensorenheter på bandvagn, säger Christer Mellgren, projektledare FMV.

Leveranserna startar i början av 2025.

HALLÅ DÄR

... **Richard Beck-Frils**, chef för kommandantstaben, ansvarig för statsceremonier i samband med anslutningen till Nato.



Hur förbereder ni er inför Nato-anslutningen?

– Vi ska genomföra två ceremonier och har ett ganska omfattande arbete med förberedelser inför det.

Vad händer?

– Dagen efter anslutningen kommer vi på Rikspan att samla ungefär 400 personer främst ur regering och riksdag, samt militär personal. Kungen kommer förstås att närvara och det blir tal, musik – naturligtvis ska Nato-hymnen spelas – och flagghissning.

– Kungen närvarar även vid ceremonin på Karlberg, dit vi bjuder in ambassadörer, myndighetschefer och försvarsattachéer. Även här kommer politiker ur regering och riksdag att närvara, men det blir ett något mer militärt fokus bland annat med stor fanvakt och honnörsvakt.

Är det här det största du gjort?

– Det är historiskt och det är stort – i synnerhet med tanke på att vi inte har varit medlemmar i någon militär allians sedan 1814. Men själva ceremonierna tillhör inte det största jag har gjort, även om de är något komplexa att arrangera med hänsyn till det stora antalet externa gäster.

SIFFRAN

740 000

... **mensskydd** köptes in av Försvarsmakten under 2022–2023. Sedan 2020 har kvinnliga värnpliktiga fri tillgång till mensskydd under utbildningen.

FÖRSTA PILOTKULLEN I ITALIEN

Från och med januari sker en del av den svenska stridspilotutbildningen i Italien, i samarbete med italienska flygvapnet.

I JANUARI STARTADE DEN första omgången av Flygskolans stridspilotelever sin flygutbildning i Italien. Utbildningen genomförs av 61 Stormo på Galatina flygbas utanför Lecce samt Decimomannu flygbas på Sardinien.

– Genom vårt goda samarbete med italienska flygvapnet säkerställer vi att flygvapnets blivande stridspiloter får en kvalificerad flygutbildning med mycket hög kvalitet. Den italienska flygskolan använder moderna utbildningssystem och den utvecklade flygutbildningen gör att våra svenska stridspilotelever blir väl förbereda inför inflygningen på Jas 39 Gripen, säger Niclas Magnusson, chef för Luftstrids-skolan.

Flygskolan i Linköping har fram till i år bedrivit grundläggande flygutbildning (GFU) och grundläggande taktisk utbildning (GTU) för stridspilotelever på skolflygplanet SK



Kontingentchefen Conny Forsberg (mitten) på Galatina flygbas, med elever.

60. Detta avvecklas i sommar och ersättaren SK 40 (Grob 120B) är ett tvåsitsigt turbo-prop-flygplan. När Flygskolan genomfört typinflygning av SK 40 kommer flygvapnet fortsätta bedriva den grundläggande flygutbildningen i Linköping.

En utvecklad grundläggande taktisk utbildning genomförs därefter i Italien med flygplanen Aermacchi M-345 och Alenia Aermacchi M-346 Master. Utbildningen i Italien kompletteras med det nya skedet LiFT (Lead In Fighter Training). Planet M-346 Master har en modern förarmiljö med programmerbara

bildskärmar som kan anpassas till de metoder som används i kommande stridsflygplan. Det innebär ytterligare ett steg för att underlätta vid inflygning på Jas 39 Gripen. Den markbundna utbildningsmiljön på de italienska flygbaserna innebär även flera olika typer av nyare simulatorer och utbildningsverktyg.

Flygvapnet kommer att skicka svenska flyglärare som ska utbildas på de italienska skolflygplanen och sedan tjänstgöra som flyglärare på båda flygbaserna. I dagsläget bidrar Sverige med en kontingentchef från Luftstrids-skolan.

DA PAC SVEDESE

HÄLFTEN SÅ MÅNGA SKADAS I TRAFIKEN

På 20 år har antalet trafikolyckor med personskador i Försvarsmaktens verksamhet mer än halverats. En större medvetenhet och förändrade utbildningar är två faktorer.

REDAN MELLAN 2001 och 2002 minskade antalet allvarliga olyckor kraftigt. Johan Försvarsmaktens trafiksäker-

hetschef, förklarar det med att man införde en obligatorisk utbildning om trafiksäkerhet, en riskutbildning.

– Det var ingen minskad trafikmängd eller bättre fordon inom Försvarsmakten som skulle kunna förklara en sådan kraftig nedgång, och det var heller ingen förändring i den civila statistiken, säger han.

Utbildningen fanns vis-

serligen tidigare, men vässades rejält som en följd av Regeringens nollvision som antogs 1996, om noll dödade eller svårt skadade i trafiken. Den blev också en obligatorisk del för all personal och alla värnpliktiga under utbildning.

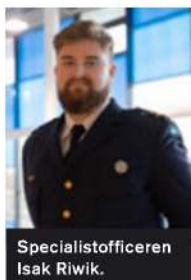
En annan stor förändring var den obligatoriska halkkörningsutbildningen för minibussförare. Även denna

REKORDSTORT INTRESSE FÖR OFFICERSYRKET

Antalet ansökningar till årets officersutbildningar har ökat i samtliga kategorier. Totalt har över 3 000 personer ansökt om att bli officer, reservofficer eller specialstoffer, vilket motsvarar en ökning om 14 procent.

Försvarmaktens senaste rekryteringskampanj "Framtidens försvar söker ledare" har bidragit till ett stort intresse för officersyrket bland unga. Rekordmånga har ansökt till Officersprogrammet och utbildningar mot reserv- och specialstoffer.

– Utvecklingen i omvärlden är allvarlig, därför är jag väldigt glad och nöjd över det rekordstora antalet ansökningar till officersutbildningen. Det är ett kvitto på att Försvarmaktens grundutbildningar är av hög kvalitet och att viljan att ta ansvar för Sveriges försvar är stor, säger generalmajor Michael Cherinet, Försvarmaktens



Specialistofficeren Isak Riwik.

utbildningschef.

Försvarmakten kommer att anta alla som är lämpliga och som uppfyller myndighetens krav.

Till följd av det stora intresset och behovet har Michael Cherinet beslutat att öppna ansöknings-

fönstret till grundläggande officersutbildning ännu en gång under fem veckor med start i mars.

Försvarmakten har även beslutat att utöka antagningen till det högre officersprogrammet vid Förvarshögskolan med cirka 30 elever.

– Trafiksäkerhetsriskerna måste hanteras tillsammans med Försvarmaktens behov av att utbilda soldater och annan personal för att de ska kunna göra sitt yttersta om det skulle behövas, menar han.

För sitt arbete med trafiksäkerheten i Försvarmakten fick Johan Pihlström tidigare i år motta både arméchefens coin med tavl och chefen Göta trängregementes coin, för sin djupa kunskap inom området och att kunna sätta den i relation till Försvarmaktens behov och verksamhet.

Specialistofficeren Isak Riwik tog examen i december förra året efter tre terminer på Militärhögskolan i Halmstad. Han tycker att utbildningen var både intressant och lärorik. I dag jobbar Isak som driftledare för ledningssystem på Skaraborgs flygflottilj i Sätenäs.

– Det känns otroligt spännande att allt fler vill bidra till försvaret och ta sig an utmaningen i officersyrket. Jag tycker det är helt rätt val att genomföra en officersutbildning, oavsett inriktning. Att vara utbildad inom officersyrket har man nytta av livet ut, både genom erfarenheter och kontaktnät, säger Isak Riwik.



Rekordmånga har ansökt till officersutbildningen.

ALEXANDER GUSTAVSSON/FM

har gett goda resultat. Under senare delen av 1990-talet skedde ett 20-tal minibusolyckor varje år, varav ett fåtal med dödlig utgång. Sedan dess har antalet olyckor med minibusar minimerats och ingen har omkommit.

En utmaning i arbetet med att stärka trafiksäkerheten i Försvarmakten är att skapa rätt förutsättningar för att kunna utbilda krigsförband i samklang med behovet av trafiksäkerhet.



P 7 REDO FÖR 600 SOLDATER TILL LETTLAND

Med Sveriges annalkande medlemskap i Nato planerar Försvarsmakten för att bidra med arméförband i Lettland.

Bidraget sker inom ramen för Natos FLF-koncept (Nato Forward Land Forces). En dansk divisionsstab leder insatsen i Lettland. Planen är att Sverige och Danmark växelvis ska dela på ansvaret att sätta upp en bataljon som en del i en brigad, med bas utanför Riga. De danska och svenska truppbidragen ska avlösa varandra på halvårsbasis. Den svenska delen kommer bestå av en mekaniserad bataljon med start tidigast 2025.

Södra skånska regementet, P 7, är det förband som ska vara först på plats efter Sveriges inträde i Nato, med ett truppbidrag på cirka 600 personer. Det finns ännu inget formellt regeringsbeslut för bi-



P 7 startar förberedande utbildningar för personal till sommaren.

FELIX SUNDBÄCK/FM

draget men inom armén pågår planeringen fullt.

– Vi är beredda att lösa uppgiften, säger överste Lennart Widerström, chef P 7.

På plats i Lettland är planen att fortsätta öva i en multinationell kontext med de övriga förbanden i divisionen där

huvuduppgiften är att verka avskräckande.

– Det blir ett av de initialt synligaste bidragen från armén till Natos kollektiva försvar och en uppgift vi tar på största allvar. Precis som förmodligen att kunna ta emot militärt stöd i Sverige vid behov är

PÅ NY POST

Brigadgeneral **Lars Helmrich** beviljas tjänstledighet från 1 januari tills vidare (som längst till 30 nov 2025) för tjänstgöring som chef för verksamhetsområde Flyg- och rymdmateriel vid FMV.

Överste **Magnus Liljegen** får förlängd placering som chef för Flygsäkerhetsinspektionen och flygsäkerhetsinspektör vid HKV, från 31 jan tills vidare (som längst till 31 dec 2024).

Överste **Dennis Hedström** får förlängd placering som flygstabschef från 1 juni tills vidare (som längst till 31 aug 2025).

Överste **Mattias Hansson** får förlängd placering som chef för PLAN-avdelningen vid RHE från

1 april tills vidare (som längst till 31 mars 2025).

Överstelöjtnant **Rikard Daleke** får förlängd placering som chef för planeringsavdelningen vid Arméstaben från 14 dec tills vidare (som längst till 31 aug 2026).

Överste **Per Nilsson** placeras som elev vid Joint Services Command and Staff College, Storbritannien, för deltagande i kursen Higher command and Staff Course.

Överste **Niklas Edelsvård** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV, som avdelningschef för systemledningen inom verksamhetsområde armé, från 20 dec 2023 tills vidare (som längst till 31 aug 2026). Edelsvård utnämndes till

överste den 20 dec 2023.

Kommendör **Mats Fogelmark** placeras som Deputy Mission Force Commander EUTM Somalia med placering i Mogadishu från 15 januari tills vidare (som längst till 19 jan 2025).

Överste **Peter Fredrikssons** placering till Rikshemvärnschefens förfogande förlängs från 1 april tills vidare (som längst till 30 april 2024).

Kommendör **Robert Schöllin** placeras fortsatt vid Marinstaben som kontorschef på Materielkontoret från 1 januari tills vidare (som längst till 31 dec 2026). Schöllin befordrades till kommandör den 1 jan 2024.

även förmågan att kunna ge militärt stöd utanför våra gränser avgörande för vår framtida roll i Nato, säger generalmajor Jonny Lindfors, arméchef.

FAKTA NATO FORWARD LAND FORCES

»» Nato Forward Land Forces (FLF) är multinationellt sammansatta stridsgrupper placerade i åtta länder i östra Europa: Bulgarien, Estland, Litauen, Lettland, Polen, Rumänien, Slovakien och Ungern.

»» Stridsgrupperna skiljer sig i storlek och truppslag mellan världsländerna.

»» För Sveriges och Försvarsmaktens del rör det sig om markstridsförband i Lettland under ledning av en dansk divisionschef. Det första styrkebidraget beräknas bestå av cirka 600 personer: anställda soldater och officerare från främst 71:a bataljon.

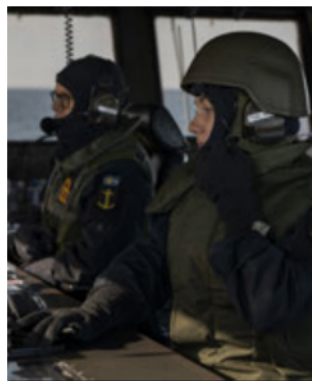
VÅR 24 ÖVAR SKYDD AV INFRASTRUKTUR UNDER YTAN

I mitten av mars samlas stora delar av marinen för Marinövning Vår 24 på västkusten. Fokus ligger på sjöfartsskydd i form av ubåtsjakt och skydd av kritisk maritim infrastruktur.

MARINEN HAR EN väl utvecklad förmåga att upptäcka och verka mot undervattensshot, vilket är huvudfokus för övningen, men ytstrids- och luftförsvarsövningar är också en viktig del, säger kommandör Anders Bäckström, chef för Fjärde sjöstridsflottiljen och övningsledare för Marinövning Vår 24.

Samtliga marina förband deltar, samt Tredje helikopterskvadron, Kustbevakningen och enheter från Finland och Frankrike. Totalt deltar ett 15-tal fartyg, samt landbaserad personal. Sammanlagt deltar 800 personer från marinen.

Marinövning Vår 24 är den



Minröjningsfartyg typ *Koster*, med sonar och undervattensfarkoster, är en av många fartygstyper som kommer att öva på och under vattenytan under Marinövning Vår 24.

OLA JACOBSEN/FÖRSVARMAKTEN

största marinövningen på västkusten på många år och även det första tillfället som det nya logistikkonceptet med Första och Andra marina basbataljonerna samt den nyetablerade Marina militärbasen Göteborg tillämpas i sin helhet, säger Anders Bäckström.

Cecilia Alkhagen placeras som rådgivare vid FST STRA från 10 januari tills vidare.

Överstelöjtnant **Ella Carlsson** placeras fortsatt vid Flygstaben som chef för Rymdavdelningen från 12 januari tills vidare (som längst till 31 aug 2027).

Flottiljförvaltare **Emil Ekström** placeras vid Försvarsmaktens HR-centrum som förbandsförvaltare från 1 februari tills vidare (som längst till 31 dec 2028). Ekström befordrades till flottiljförvaltare vid tillträdet.

Regementsförvaltare **Clas Dahl** placeras som förbandsförvaltare vid Försvarsmedicincentrum från 1 feb tills vidare (som längst till

31 dec 2028). Dahl befordrades till regementsförvaltare vid tillträdet.

Överstelöjtnant **Jan Karlsson** placeras som chef för genomförandeavdelningen vid Rikshemvärnsstaben från 15 januari tills vidare (som längst till 31 dec 2026).

Överste **Oscar Peterson** placeras som stabschef vid Försvarsstabens kommunikationsavdelning från 22 januari tills vidare (som längst till 31 aug 2026).

Peterson utnämndes till överste den 22 januari.

Överste **Filip Ingessons** placering och tjänstledighet förlängs som YAM vid FMV 1-30 sep 2024.

Överstelöjtnant **Joakim Karlquist**

placeras tidsbegränsat som tillförordnad chef för Försvarsmaktens Veterancentrum från 22 april tills vidare (som längst till 2 februari 2025 eller så länge som ordinarie chef är på utlandstjänst).

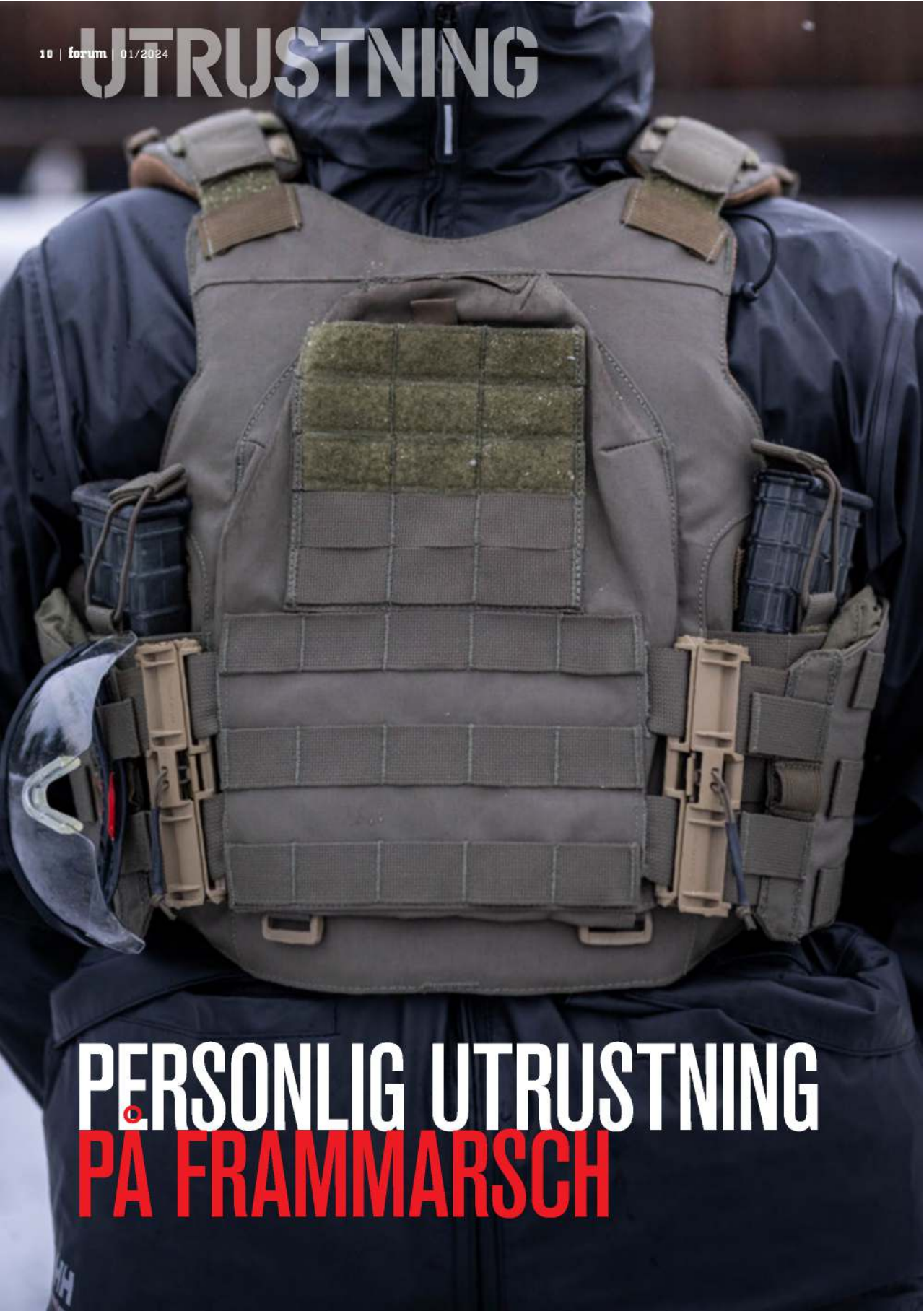
Kommandör **Kjell-Ove**

Schramms placering vid Marinstaben som chef för planeringsavdelningen förlängs från 1 juli till som längst 31 dec 2024.

Kommandör **Fredrik Peedu**

placeras som ställföreträdande personaldirektör tillika stabschef vid HR-avdelningen, FST, från 1 februari tills vidare (som längst till 31 jan 2027).

UTRUSTNING



PERSONLIG UTRUSTNING PÅ FRAMMARSCH



**DET HELT NYA KROPPSSKYDDET, ANPASSAT FÖR
KVINNOR, FÅR ETT SUCCÉARTAT MOTTAGANDE.
SAMTIDIGT VÄNTAR ENORMA LEVERANSER AV
REGNSTÄLL, KÄNGOR OCH ... BÄRSÄCKAR.**

Text Linus Ehn, Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm

KORPRAL THEA SANDELL kränger på sig det grågröna kroppsskyddet vid skjutvallen på Livgardet i Kungsängen. Regnet hänger i luften, grådiset härskar. Men Thea nickar gillande när hon fått på sig västen och justerat remmarna. Skyddet är av den nya modell som efterfrågats länge och av många. En modell som är anpassad till kvinnor, kroppsskydd 23 D.

– Det nya sitter bättre, helt klart. Det var mycket skav på höften med tolvan (kroppsskydd 12, reds anm) och det slipper man eftersom den nya sitter högre upp i midjan. Det nya sitter också bättre över höften och bysten, säger hon.

Kroppsskydd 23 D levereras av TYR Tactical och ger en

likvärdig skyddsnivå som det befintliga kroppsskydd 12. Det nya skyddet är ett viktigt komplement till övrig utrustning och ett steg framåt ur ett jämställdhetsperspektiv, enligt resursförvaltare Stefan Nordgren Försvarsmakten.

PREKÄRT LÄGE

THEA HAR HAFT sitt nya kroppsskydd i snart tre veckor och även om det är den utrustning som spelar huvudrollen denna onsdagsförmiddag på Livgardet finns fler nyheter att rikta kamera och uppmärksamhet mot.

Det är knappast någon hemlighet att det saknats både kängor och regnkläder, exempelvis. Läget har varit minst sagt prekärt för Försvarsmak-

tens logistikchef Claes Isoz och hans kollegor. Men i dag ser det ljusare ut, även om man ännu inte riktigt är i mål. Det svarta regnställ som Thea bär kommer från Helly Hansen och är ett av de 10 000 som Försvarsmakten köpte in "över disk" som en tillfällig, snabb lösning.

– Under året kommer närmare 20 000 uppsättningar av regnställ 90 att levereras till förbanden, förklarar Mauro Stell som är logistikförvaltare vid FST Stöd.

Tillsammans kommer det att täcka behovet hos alla värnpliktiga under 2024.

Även kängor var en bristvara i förråden runt om på förbanden, något som löstes genom att 10 000 par kängor av märket 5.11 Tactical köptes direkt av



Kängorna från 5.11 Tactical köptes in som en tillfällig lösning. Till sommaren kommer marschkänga 24.



Stefan Nordgren har lett arbetet med att åtgärda bristerna inom personlig utrustning.

leverantören. Men till inrycken under 2024 ska de värnpliktiga få ut en något modifierad variant av M90-kängan. Den heter känga 24 och bygger på samma tekniska specifikation som känga M90, men har en förbättrad yttersula. Sulan har högre värmetålighet, bättre skydd mot slitage och längre lagringstid.

En kritik mot M90-kängan var att sulorna lossnade, något som Mauro Stell hävdar beror på att modellen inte kom att användas som det var tänkt.

– Tanken med 90-kängan var att den skulle användas under en soldats värnpliktsutbildning, sedan ligga i förråd under högst åtta år, för att sedan omsättas, säger Mauro Stell.

Däremot, understryker

han, är känga 24 en tillfällig lösning i väntan på att det nya fotbeklädnadssystemet (kängor, iläggssulor och sockor) kommer att börja levereras 2026. Det ger också större valbarhet, påpekar Mauro Stell, eftersom det kommer att gå att välja mellan två olika "civila" kängor, utöver känga 24 även de modeller som ingår i det nya fotbeklädnadssystem.

NY HJÄLM

UTÖVER KROPPSSKYDD, kängor och regnställ väntar en ny hjälm, hjälm 24. Den tillverkas av kanadensiska Galvion, har ett bättre ballistiskt skydd och är lättare än nuvarande modell. Inte minst lovar FMV att den ska vara bekvämare, oavsett huvudstorlek. Enligt uppgift kommer den första

leveransen till förband att ske tidigast under perioden april-juni 2024.

Måhända mindre spännande, men nog så viktig, är bärsäcken. Försvarsmakten har beställt inte mindre än 120 000 sådana, varav 24 000 kommer att levereras under 2024.

– Under året kommer också insatser till skyddsglasögon, så att de kan användas av personer som behöver synkorrigering, säger Mauro Stell.

Thea Sandell gillar sitt nya kroppsskydd, men ser fram emot att även få de nya fickorna till skyddet. De har beställts av Försvarsmakten men alltså ännu inte levererats.

– Jag använder mina gamla tills vidare, säger Thea Sandell. ◀



Den nya hjälmen ger ett bättre skydd och ökad komfort. Den kommer till förbanden senare i år och kallas då hjälm 24.

UTRUSTNING PÅ GÅNG

- » 70 000 känga 24, levereras 2024
- » 18 500 regnställ 90, levereras 2024
- » 10 000 regnställ Helly Hansen, levererade
- » 10 000 kängor 5.11 Tactical Atac, levererade
- » 120 000 bärsäckar, levereras 2024 och 2025
- » Hjälms 24, levereras från 2024

• PORTRÄTTET



CITYAPAN VID HAVET

Jonathan Öhrman på P18 skulle inte vara den han är om det inte vore för Djurgårdens IF.

” Mitt första minne av Djurgårdens IF var från säsongen 2009 när DIF spelade kval mot Assyriska efter en skitsäsong i Allsvenskan. Jag hade året innan precis börjat intressera mig för Djurgårdens IF och fick dessvärre vara med om en säsong som inte var en dans på rosor.

I kvalet förlorade vi första matchen och var tvungna att vinna med minst 3-0 hemma på Stadion i returen, för att inte göra Hammarby IF sällskap i Superettan. Vi lyckades och säkrade därmed det allsvenska kontraktet.

Jag blev Djurgårdare först i tonåren, för att jag hade en kompis som influerade mig. Trots att jag höll på HV 71 i hockey under en period har jag i efterhand konstaterat att man som tonåring kan vara väldigt vilsen i sin uppfattning om livet och de livsval man gör då, men alltid kan komma på bättre tankar och hitta sin plats senare.

Djurgården är en del av min identitet sedan tonåren. Man lever liksom i symbios med Djurgården – laget är bara en liten del av hela Djurgårdskulturen.

Under en period missade jag inte en enda match, varken borta eller hemma. Efter att jag började studera på Mittuniversitetet och sedan fick jobb i Försvarsmakten så har jag varit lite dålig på att gå på matcher. Kanske beror det på att jag är lite lat, börjar bli gammal och måste vara ”anständig” nu. Jag har ett annat fokus i livet.

Kärleken till Djurgårdens IF har under många år varit total, och under en period det viktigaste i livet, på både gott och ont. Det har väl påverkat mig i nästan allt: hur och vem jag är, och vad jag har fått uppleva och vara med om.

Mycket av det jag varit med om och hur jag observerar Djurgårdens IF och den supporterkultur som finns runtomkring oss använder jag delvis i mitt yrke som kommunikatör i Försvarsmakten.

Jag vill jobba med krigsförmågens faktorer för att skapa en intern stolthet på förbandedet, att medarbetarna här ska känna en stark tillhörighet och gemenskap till Gotlands regionen och där vi alla kan jobba tillsammans mot gemensamma mål och för att bevara traditioner, historia och kulturen här så länge som möjligt. ”

JONATHAN ÖHRMAN

Jobbar: P18 som kommunikatör

Ålder: 30 år

Bor: Gotland, i närheten av P18

Vem i DIF bjuder du på middag, tårta eller annat? ”Haha, egentligen tycker jag att 'varenda jävel' i Djurgårdens IF är förtjänta av öl, tårta, middag och mycket annat. Men ska jag välja någon speciell hade jag valt Bosse Andersson, eller vår Djurgårdsmamma Berit på Östra järnvägsrestaurangen. Det är två som sliter stenhårt varje dag och förtjänar allt positivt de kan få!”

Text **Henrik Lundqvist**

Rådmark/Fst Komm

Foto **Göran Nilsson**

NÄR KONFLIKTEN NÄR BOTTEN

Den militära närvaron i Östersjön och Nordatlanten ska öka. För den svenska marinen del innebär det att samarbeten med andra myndigheter och länder blir viktigare än någonsin.

Det började med sabotaget av gasledningarna Nord Stream 1 och 2 i svensk och dansk ekonomisk zon, i ett område cirka tio mil söder om Blekinge. Ett år senare skadades undervattenskablar och en gasledning mellan Finland och Estland, och mellan Sverige och Estland.

Det är ingen slump att undervattensinfrastruktur har utsatts för sabotage det senaste året; 95 procent av internettrafiken går via undervattenskablar. Dessutom finns där

gasledningar och elkablar som är vitala för att det västerländska samhället ska fungera.

Havsbotten har blivit betydligt mer exploaterad de senaste åren, samtidigt som ny teknik, nya typer av vapen och mer utvecklade fartyg ökar möjligheterna att verka under ytan. Vattnet utgör dock fortfarande en effektiv barriär som kan gömma den som inte vill bli upptäckt.

Kommandör Paula Wallenburg, chef för Första ubåtsflottiljen, är väl bekant med miljön under ytan.

– Undervattensstriden har klara fördelar genom att den just genomförs med dolt uppträdande och möjliggör verksamhet och underrättelseinhämtning med låg risk för upptäckt. Vattnet är svår genomträngligt, ubåtar och

obemannade undervattensfarkoster har möjlighet att operera dolt vilket också innebär att motståndaren kan det.

VIKTEN AV EN STÖRRE MARIN

MED HOPP OM den eviga freden och en begränsat utvecklad undervattenssteknologi byggdes kommunikationskablar och gasledningar utan något ordentligt skydd i åtanke. Att mycket av infrastrukturen finns på havsbotten innebär att den är svår att bevakas.

Under ytan är räckvidden på olika spaningssystem betydligt kortare än ovan ytan. I det dolda blir det enklare att utföra förödande sabotage. Det kan ske från såväl ytfartyg som ubåtar eller undervattensfarkoster. Det är särskilt svårt att upptäcka hot och därmed skydda sig, i det relativt grunda



Under havsytan binds länder samman av exempelvis elkablar, datakablar och pipelines.

hav som Östersjön är, med sin varierande salthalt och temperatur. Dessa faktorer påverkar de sonarer som söker efter något under ytan. Bland annat förkortas räckvidden.

– Med tanke på att undervattensinfrastrukturen löper över långa sträckor är det omöjligt att hela tiden ha kontroll på varje meter, säger marinchef Ewa Skoog Haslum

– Sedan löper kablarna över olika länders territorialhav, ekonomiska zoner och internationellt vatten, som alla har olika regler för vad vi får göra som stat.

Den militära närvaron till sjöss har ökat betydligt de senaste åren med anledning av det försämrade omvärldsläget. Marinens ubåtar och fartyg tillsammans med fasta spänningssystem som exempelvis

Marinens korvetter får snart sällskap av fler fartyg

radarkedjan runt Sveriges kust ger en bra, men inte fullständig bild av vad som rör sig på och ovanför Östersjön och kringliggande områden.

Under den kommande tioårsperioden förstärks marinen, men antalet fartyg och personalens begränsade storlek förblir ett problem. Två nya ubåtar av Blekingeklass är beställda tillsammans med fyra nya ytstridsfartyg av Luleå-klass. Minröjningsfartygen, ursprungligen från 1980-talet, är experter på att leta saker under ytan och kommer att livstidsförslängas. Problemet är att dessa förstärkningar inte kommer förrän i slutet av 20-talet.

– Sverige har en liten marin



Eva Skoog Haslum, marinchef.



Paula Wallenburg, chef för 1:a ubflj.

året startade Natoalliansen ett samarbete kring skyddet av Östersjöns havsbotten. Även om Sverige i skrivande stund ännu inte är Natomedlem så är vi med som partner i det pågående samarbetet.

INTE ENSAMMA MOT HOT

VID VARJE SABOTAGEFÖRSÖK har Nato förstärkt sin närvaro i Östersjön. Efter de senaste sabotagen mot de finsk-estniska ledningarna i oktober ökade Nato sin aktivitet ytterligare genom att sätta in flygövervakning, fler undervattensdrönare och fartyg för bevakning. Detta visar att Sverige inte står ensamma mot hotet.

– Samarbete med andra är nyckeln till en ökad säkerhet i

”Med tanke på vårt stora territorium skulle vi behöva vara betydligt större för att ha längre uthållighet och kunna vara på flera ställen.”

och med tanke på vårt stora territorium till havs skulle vi behöva vara betydligt större för att ha en längre uthållighet och vara på flera ställen samtidigt, säger Ewa Skoog Haslum.

Tillsammans med Natos marina styrkor och inom ramen för JEF (Joint expeditionary force) och andra partnernationer, övervakar den svenska marinen Östersjön med omgivande vattenområden. Den 15 februari förra

Östersjön. Som alliansmedlem kommer vi att kunna dela med oss, men även själva få tillgång till, mer underrättelseinformation och på så sätt jobba proaktivt och mer effektivt. Men det står helt klart att såväl vi, Nato som andra länder tar frågan på stort allvar, säger Ewa Skoog Haslum. ◀

Text **Hanna Wängemar/Marin-staben** // **Örjan Wallers/Försvarmakten**

DÄRFÖR SLÄPPS USA IN PÅ

Genom ett nytt avtal mellan Sverige och USA får amerikansk militär tillgång till svenska militära baser på 17 orter. Det möjliggör lagring av militär utrustning och att bedriva verksamhet på svenskt territorium.

AVTALET, DEFENCE Cooperation Agreement (DCA), stärker förutsättningarna för ytterligare utveckling av försvarssamarbetet mellan länderna, enligt generalmajor Johan Pekkari som är chef för Försvarsmaktens strategienheten. Samtidigt understryker han att avtalet inte nödvändigtvis innebär amerikansk närvaro på samtliga 17 orter.

– Det är utformat för att skapa förutsättningar och ge en hög grad av flexibilitet i den fortsatta operativa utvecklingen av försvarssamarbetet. Vi kommer tillsammans analysera vilka behov som finns i detalj.

Hur påverkar avtalet Försvarsmakten och personalen?

– Det möjliggör för oss att korta ner startsträckan för gemensamma operationer och aktiviteter genom att till exempel förbereda för att amerikanska förband ska kunna verka med sina förband utan andra förberedelser, eller att de har förhandslagrat viktigare materiel och förnödenheter som totalt sett medger en högre tillgänglighet, säger Johan Pekkari.

Avtalet har förhandlats fram av Försvarsdepartementet med stöd av Försvarsmakten. Det innebär bland annat att amerikansk personal kommer att lyda under amerikansk domsrätt, eller jurisdiktion, och gäller för såväl militär som civil personal, samt för anhängiga. Även leverantörer till amerikanska styrkor omfattas.

Johan Pekkari påpekar att avtalet ännu inte (januari 2024, reds anm) trätt i kraft, då det krävs ett godkännande från riksdagen och deras beslut om nödvändiga författningsändringar.

FRÅGOR OCH SVAR

Varför vill Sverige ha ett DCA med USA?

Ett DCA med USA skapar förutsättningar för mer kontinuerligt samarbete mellan våra länder och möjliggör för amerikanskt militärt stöd och förstärkningar om säkerhetsläget så kräver. Enligt USA är ett avtal som DCA en förutsättning för att de ska kunna göra investeringar och vara på plats i Sverige mer än för tillfälliga och kortare övningar.

Hur kan avtalet minska riskerna för ett väpnat angrepp mot Sverige?

Att snabbt kunna få amerikanskt militärt stöd innan eller tidigt i ett hotande skede är av mycket stor betydelse för att förebygga uppkomsten av militära hot mot Sverige och mot allierade i närområdet, för att avskräcka och i sista hand möta ett väpnat angrepp. Avtalet är av betydelse för försvarsplaneringen. Det är tröskelhöjande och stabiliserande. Ingåendet av avtalet är i sig en viktig signal om USA:s säkerhets- och försvarspolitiska engagemang med Sverige.

Vilka rättigheter ger avtalet USA?

Avtalet möjliggör för ett mer kontinuerligt samarbete genom att på förhand reglera förutsättningarna för amerikanska styrkor att verka i ett annat land. Det rör sig bland annat om frågor om amerikansk militär personals rättsliga status, tillgång till baseringsområden, förhandslagring av materiel samt regler om skatter och tullar. För att USA effektivt ska kunna ge militärt stöd och bidra till försvaret på svenskt territorium behöver amerikansk militär få vissa rättigheter. Dessa rättigheter ges inom väl reglerade ramar, i linje med en standard som flera Natomedlemmar, EU-medlemmar och andra nordiska länder använder i sina respektive avtal med USA.

Vad kan USA enligt avtalet förvara i Sverige?

Avtalet ger USA rätt att förvara materiel på de platser som anges i bilagan. Det kommer röra sig om platser som disponeras av Försvarsmakten. Sverige kommer alltid ha information om vad som förvaras här. Avtalet bygger på ett nära samarbete mellan USA och Sverige och förutsätter svenskt samtycke för de aktiviteter som vidtas här. Alla aktiviteter ska utföras med full respekt för svensk suveränitet, svenska lagar och internationella förpliktelser. ◀

Källa: Sveriges regering

SVENSKA BASER

HÄR ÖPPNAS GRINDARNA FÖR USA

Berga: regementsområde och övningsområde

Boden: regementsområde och övningsområde

Halmstad: regementsområde och flottiljorområde

Härnösand: övningsområde och hamn

Kiruna: militärläger och övningsområde

Kristinehamn: regementsområde och övningsområde

Kvarn: militärläger och övningsområde

Luleå: flottiljorområde

Ravlunda: militärläger och övningsområde

Revingehed: regementsområde

Ronneby: flottiljorområde

Såtenäs: flottiljorområde

Uppsala: flottiljorområde

Vidsel: flygplats och test-och evalueringsområde

Visby: regementsområde och övningsområde

Älvdalen: militärläger och övningsområde

Östersund: militärläger och övningsområden

Källa: Avtal om försvarssamarbete mellan Sverige och USA



JAS Gripen ur svenska flygvapnet kommer att baseras på norsk mark under övningen. Flygvapnet har redan kommit långt i Nato-integrationen.

NATO-ÖVNINGEN MED EXTRA ALLT



STORA DELAR AV ARMÉN HAR FLYTTATS TILL NORDKALOTTEN OCH STÅR UNDER FINSK LEDNING. I LUFTHAVET OVANFÖR VRÅLAR STRIDSFlyGEN. PÅ NORDATLANTEN STÄVAR HANGARFARTYGSGRUPPER OCH KONVOJER MED STORA STYRKOR FRÅN USA. VÄLKOMMEN TILL NORDIC RESPONSE, DEN FÖRSTA DELEN AV STEADFAST DEFENDER 24.

Text Linus Ehn/FST Komm



Den största Nato-övningen på årtionden startade i slutet av februari. Steadfast Defender 24 omfattar 90 000 soldater, sjömän och officerare och ska ses som ett paraply för en rad övningar. Dessa utspelar sig från nordligaste Norge till Rumänien i Östeuropa, där kollektivt försvar övas för att avskräcka motståndare från att sätta hotfulla planer i verket.

– Alliansen kommer att demonstrera sin förmåga att förstärka det euro-atlantiska området genom att flytta styrkor över Atlanten från Nordamerika. Förstärkningarna kommer att inträffa under ett simulerat framväxande konflikt-scenari med en avancerad motståndare. Steadfast Defender 24 kommer att bli en tydlig uppvisning av vår enighet, styrka

och beslutsamhet att försvara varandra, våra värderingar och en regelbaserad internationell världsordning, säger general Christopher Cavoli, Natos högste allierade befälhavare.

Vid den presskonferens som Natos försvarsschefer höll den 18 januari underströks också att Steadfast Defender 24 är en övning som planerats sedan flera år – och inte något som sker som en reaktion mot händelser under senare tid.

NORDKALOTTEN SVENSKT FOKUS

FÖR DEN SVENSKA Försvarsmakten innebär Steadfast Defender 24 framför allt att stora delar av arméns förband övas på Nordkalotten, i nordligaste Norge och Finland. Sverige deltar med cirka 4 500 personer. Omkring 3 000 deltar i den norskledda övningen Nordic Response 24 den 3-14

mars, som ingår i Steadfast Defender.

– Scenariot är en aggression från Ryssland på Nordkalotten, där Ryssland vill ta terräng och avancera mot den norska kusten och hamnarna där. Som svar mobiliserar de nordiska länderna och samlar förband för att möta den aktionen, säger major Åke Palm som är ansvarig för del två av övningens genomförande.

Armén bidrar med runt 3 000 soldater och officerare som ska ingå i en armékår under finsk ledning. Övningen sker norr om Sveriges norra gräns. Något som innebär minst sagt stora utmaningar.

– För svenska förband innebär det att samtliga måste genomföra vinterutbildning. Övningen sker i slutet april och i början av maj, men även då kan snöstormar ske. Alla



Inom Nato är kunskapen om hur man opererar i vinterförhållanden en eftertraktad specialkompetens.

som ska öva här måste vara vintertränade, oavsett vilken årstid det är, säger Åke Palm.

Varje moment blir svårare i kyla, snö och mörker. Lägg till de långa avstånden, att den enda vägen söderut är E45:an, och ödemarksterrängen vid sidan av de små byar och vägar som finns i området. Det står klart att olyckor, skadad materiel och andra oförutsedda händelser som kräver transporter blir svåra nötter att knäcka.

– Nordic Response är den stora Steadfast Defender-övningens första del för oss i Sverige. Del två innebär en förstärkning med styrkor från det amerikanska fastlandet, säger Åke Palm.

AMERIKANERNA KOMMER

DE AMERIKANSKA STYRKORNA som transporteras över Atlan-

”Det är sju bataljoners utrustning som ska transporteras samtidigt som normalt trafik på spåren ska kunna ske.”

ten med destination Nordkalotten stiger iland i Narvik. Därifrån ska de transporteras österut mot Finland med Malmбанan. Sverige svarar då för värdlandsstöd.

– Vi kommer att upprätthålla Malmбанan för transporter av stora mängder materiel. Det är sju bataljoners utrustning som ska transporteras, samtidigt som normal trafik på spåren ska kunna ske. I Haparanda byter järnvägen dessutom spårvidd, ytterligare en utmaning för oss, säger Åke Palm.

Försvarsmaktens logistik- och transportenhet kommer att provas när resurser ska

omfördelas från södra Sverige till Nordkalotten.

– Till det kommer skydd av utländska förband, force protection, som ska lösas. Vi kommer att använda alla tillgängliga förband; hemvärn, militärpolis, säkerhetsbataljonen och IBSS (insatsberedda skyddsstyrkan).¹

FÖR SVERIGE I NATO

NATO SER ÖVNINGEN Nordic Response som ett viktigt moment för att integrera Sverige och Finland i Nato. Försvarsmakten har stor erfarenhet av att samarbeta med Nato, men nu ingår Sverige och ska öva i mycket tuff terräng.

MANVIR GILL/US NAVY



Landstigningsfartyget USS Gunston Hall lämnade Norfolk den 24 januari med kurs mot Nordnorge.

– Det är av högsta betydelse att varje land förstår vilken uppgift de har, säger Åke Palm.

För flygvapnet innebär Steadfast Defender 24 att svenskt flyg baseras på utländska baser, samt att stridsflygplan från Nato landar i Sverige. Det är främst norra Sverige som berörs, i huvudsak F 21 i Luleå.

Försvarmaktens deltagande i Steadfast Defender 24 sker i två faser. Längre fram under våren sker den andra delen, då övningar hålls i södra Sverige.

I denna fas övar Försvarmakten med omkring 1 500 man. I ett moment sker

luftlandsättning av ett amerikanskt förband. Enligt planen landar 800 soldater samt tung materiel i småländska Skillingaryd 7 maj.

LUFTLANDSÄTTNING I SMÅLAND

DET ÄR AMERIKANSKA 11:e Airborne division som kommer att vara på plats och öva i ungefär en vecka. Övningen syftar till att genomföra luftlandsättning skärm, både personal och tung materiel landsätts.

– De övar på att ta nyckelterräng och infrastruktur och hamnar, säkerställa möjligheterna till ytterligare förstärkningar. Det är unikt. Det har

aldrig genomförts i Sverige tidigare, säger Åke Palm.

Efter landsättningen fortsätter amerikanerna med så kallade air assault operations i en vecka. Det innebär att styrkan är helikopterburen efter att den landsatts med skärm. De svenska och amerikanska styrkorna leds av varsin divisionsstab. De två övar samtidigt, men är separerade geografiskt. Det momentet är en del av övningen Swift response som även den är en del av sammanlagt 18 delövningar som ingår i Steadfast defender 24.

Natos övningar inom Steadfast defender pågår till 31 maj 2024. ◀



MATS CARLSSON/FÖRSMARKTEN

Övningen lär ställa hårda krav på underhållsenheterna och det gäller att räkna rätt på drivmedelsåtgången.

FAKTA NORDIC RESPONSE 24

NORDIC RESPONSE 2024 (NR 24) är en norsk nationell övning som ingår i Nato-övningsserien Steadfast Defender 24, och som planeras och genomförs av norska högkvarteret.

» Syftet är att öva och validera planer omfattande Nato-förstärkning av Norge och Nordkalotten, samt att integrera Sverige och Finland i Nato-alliansen.

» Övningen kommer förutom i Nordnorge att genomföras i de nordligaste delarna av Finland, och i norra Sverige.

» Världsstöd och transportverksamhet genomförs på och genom svenskt territorium.

» NR 24 planeras och genomförs av Joint Force Command Norfolk och är en nyckelavskräckningsaktivitet, Key Deterrence Activity, i Natos norra operationsområde.

» Delar av den svenska Luftforsvarsövning 24 ingår i övningen.

DELTAGARE

» Drygt 20 000 deltagare på land, till sjöss och i luften, från 14 nationer

» Cirka 3 000 svenska soldater och officerare i armén, samt cirka 1400 i flygvapnet.

» Över 50 ubåtar, fregatter, korvetter, hangarfartyg och olika amfibiefartyg.

» Över 100 stridsflygplan, trans-

portflyg, övervakningsflyg och andra typer av flyg.

» På marken kommer tusentals soldater försvara och skydda nordiskt territorium med artillerisystem, stridsvagnar, stridsfordon och andra fordon.

» Förutom värdlandet Norges och Natos egna styrkor kommer deltagande enheter från USA, Storbritannien, Frankrike, Nederländerna, Danmark, Finland, Tyskland, Spanien, Polen, Portugal, Italien och Sverige.

» Helikopterskvadronen i Luleå är ett stöd till svenska markförband, med transport av personal och materiel.

MATS CARLSSON/FÖRSVARSMAKTEN



Under upptakten till Steadfast Defender 24 har arméförband från flera länder genomgått vinterutbildning.

STIDE 24

DEL 1: 24 JAN-15 MARS



DEL 2: 12 FEB-31 MAJ



Steadfast Defender 24 är ett paraply för flera olika övningar. Här är ett urval av de delar som sker i Europa.

- A)** Marina övningar på Atlanten. Syftar till att säkra transportleder USA-Europa.
- B)** Nordic Response 24. Allierade förband säkrar norska kusten och norra Finland 3-14 mars.
- C)** Svenska förband transporteras norrut för att delta i Nordic Response 24.
- D)** Nordic Response 24. Svensk-finsk division bildas i Nordic Response 24 3-14 mars.
- E)** Nordic Response 24 - flyg. Svenskt flyg baseras i Norge, norskt och amerikanskt flyg baseras i Sverige.
- F)** Sabre Strike. Amerikansk övning i Östeuropa och Baltikum 28 februari-30 april.
- G)** Polish Dragoon. Tio Nato-länder deltar 25 februari-14 mars.
- H)** Immediate Response. Amerikansk trupp transporteras på Malmbanan till Finland mars-maj.
- I)** Vårdlandsstöd. Svensk trupp skyddar Malmbanan.
- J)** Swift Response. Amerikansk luftlandsättning i Skillingaryd och svensk arméövning i maj. Övningen har delar som sker i andra delar av Europa.
- K)** Grand Quadriga 2024. Tysk övning i flera delar 30 april-30 juli.

FÖRBRYLLANDE 80-TALSHÄLSNING

Bildarkivarie Andreas Karlsson går igenom och arkiverar en stor historisk bildsamling, motsvarande 30 hyllmeter pärmar och lådor. Bilderna är tagna mellan 1950- och 90-talet och alla vapengrenar är representerade bland motiven. Då och då stöter han på riktiga guldorn till bilder.

REDAKTÖRENS REFLEX:

”Somliga bilder väcker nyfikenhet, förundran, beundran eller kanske förskräckelse. Andra föranleder ett leende eller rentav gapskratt. Denna är ... exempellös. Visst blir jag nyfiken. Lite. Förundrad – men av skäl som inte har med själva motivet att göra utan snarare med resonemanget (för det fanns väl ett sådant?) bakom den uppenbart (?) planerade fotograferingen. Och jag blir för all del lite, lite road.

Bilden är inte särskilt snygg rent kompositionsmässigt. Ljuset är be-
drövt. Det vrålande Viggen-planet är rimligen tänkt att signalera kraft och styrka, men effekten motverkas brutalt av det loja gänget vindsurfare i den svaga vinden. Var det en fotografering som gick fel? Eller var det så här beställaren hade tänkt sig bilden? Fick någon sparken?”

Text **Henrik Lundqvist Rådmark**



Andreas Karlsson, bildarkivarie.

FAKTA PÅ BORDET
Bilden användes i en rekryteringskampanj 1987, i tidningen *Flygvapennytt*. Piloten heter Torbjörn Halling och fotograferingen skedde i närheten av Sätenäs hamn, på Vänern således. Enligt uppgift är seglarna personal från F7.



FOTO BO DAHLIN



FREEZING WINDS

TILLSAMMANS |



FINSKA VATTEN



FREEZING WINDS

MELLAN 20 november och 1 december 2023 deltog den svenska marinen i den finska övningen Freezing Winds 23, där även Estland, Frankrike, Storbritannien, USA och Natos stående minjaktsgroup (NATO SNMCMG1) var med.

Sverige bidrog med två Gävle-korvetter, ett minröjningsfartyg och ett stödfartyg samt personal i övningsledning och staber. Sammantaget deltog omkring 200 personer från

den svenska marinen.

Med vindstyrkor på up emot 30 meter per sekund och temperaturer på nedåt tio minusgrader gjorde övningen skäl för sitt namn och ställde höga krav på både människor och materiel.

Ola Jacobsen, fotograf och kommunikationschef på Fjärde sjöstridsflottiljen, följde övningen ombord FNS Purunpää, FNS Uusimaa, HMS Gävle, HMS Sundsvall och HMS Trossö. Här är ett urval av hans bilder. ◀



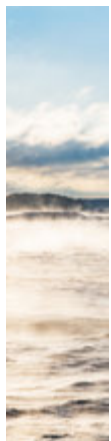
Korvetten HMS Sundsvall i hårt väder i norra Östersjön.



På väg tillbaka mot Sverige förvandlar en handfull besättningsmedlemmar på frivakt byssan till surdegspizzeria.



Under den här övningen är vi beordrade att skjuta rakt på drönaren med kulsprutan, säger Alexander, vapentechniker och menig av första graden, HMS Gävle.





Utöver Freezings Winds olika moment övar besättningen inre strid, som brand och vatteninträngning. Varje övningsmoment avslutas med genomgång i massen. Vad har gått bra? Vad kan utvecklas?

Finska röjdykare återvänder efter att ha röjt en mina i den viktiga farleden in mot Åbo hamn.



"Det är inspirerande att se hur många reservofficerare som den finska marinen aktiverar i samband med övning. Här har vi en hel del att lära av vårt grannland", säger konteramiral Ewa Skoog Haslum.

Kapten Anna Bredin
är chef för det första
utbildningskompaniet på P 18,
Livkompaniet

GOTLAND



RUSTAR ▶

SOMMARPARADISET TER SIG AVLÄGSET NÄR STRIDSVAGNAR MULLRAR ÖVER HEDEN, PANSARSKOTT LJUDER I SKOGBRYNET OCH STRIDSFORDON ÖVAR LUFTMÅLSSKJUTNING ÖVER HAVET. PÅ GOTLANDS REGEMENTE FÖRBEREDER MAN SIG FÖR KRIG I EN TAKT SOM FÅ KAN MÖTA.

Text Johan Lundgren/FST Komm Foto Henrik Lundqvist/FST Komm

KVICKSILVRET VISAR PÅ 9 minusgrader. Vinden viner och blåstrar ansiktena på de som har oturen att stå utomhus. Besättningarna är dock skyddade inne i sina stridsfordon där de väntar på målflyget som i dag spakas av en pilot från Gotlands flygklubb. Tre

vagnar står utmed stranden på Tofta skjutfält för att öva luftmålsstrid.

– Det är värnpliktiga som just genomfört sin vagnutbildning och som för första gången skjuter mot luftmål, men inte med skarp ammunition utan med ett lasersimulatorsystem som registrerar träffarna, berättar

kapten Anna Bredin, kompanichef på P 18:s livkompani som utbildar 82 värnpliktiga; en ledningspluton, två sjukvårdsgrupper, en pansarskyttepluton och en stridsvagnspluton.

De tre besättningarna har övat ungefär två timmar på förmiddagen och efter en snabb lunch är det strax dags igen. Li-



En sjukvårdsbandvagn har precis rullat in i det närmast häpnadsväckande välstädade stridsfordonsgaraget.

Värnpliktiga som rycker in under sommaren får bo i den kasern som just nu byggs. Så ser i vart fall planen ut.

via Näslund, värnpliktig stridsfordonschef från Stockholm, trivs med att göra lumpen på Gotland.

– Jag var ofta på ön som liten så det är kul att vara tillbaka. Det här är ett spännande moment som förberedelse inför de stora övningar i norr som kommer. På söndag åker vi till

Boden med två av våra vagnar och är tillbaka först om sju veckor och då kanske våren är på gång här på Gotland.

STRIDSVAGNAR ÖVER HEDEN

SAMTIDIGT som luftmålskjutningen pågår råder febril aktivitet ett stenkast därifrån. Tre leopardstridsvagnar brakar

fram över hedlandskapet när värnpliktiga övar manövrering i förband.

Och ytterligare en bit norrut, inne i den vindpinade tallsko-gen, övar en grupp värnpliktiga soldater med sina pansarskott, man hör emellanåt ropen ”skott kommer” och den efterföljande knallen.

Värnpliktig Adam Lovén har övat hantering av pansarskott halva förmiddagen. Nu lunchpaus!

En grupp värnpliktiga övar i timtal med pansarskott i en skogsglänta. På plats finns även en fotograf från dansk tv som då och då struttar efter med kamera.





Två av de tre stridsfordonen som står uppställda på Tofta strand, i väntan på att piloten som flyger målflyget har lunchat klart.

Överste Dan Rasmussen, chef för P 18 sedan i augusti 2023.



Efter Ryssland annektering av Krimhalvön och därefter ett fullskaligt anfallskrig mot Ukraina har omvärldens intresse för återetableringen av Försvarsmakten på Gotland vuxit. Journalister och tv-team från en mängd länder runt om i världen har varit på plats för att göra inslag om öns strategiska läge och tillväxten av P 18. Så även i dag, då ett par tv-reportrar från dansk public service och deras motsvarighet till Agenda är på besök för att rapportera om hur återetableringen går och jämföra situationen med hur det ser ut på danska

Bornholm som ju också är en ö i Östersjön.

Gotland ligger dock mer centralt i Östersjön och som Sveriges östra utpost. Inte för intet har ön kallats för ett "osänkbart hangarfartyg". Läget har genom historien satt ön i centrum för olika krigsscenarioer i och omkring Östersjön. I dagsläget, och med tanke på Rysslands aggressiva agerande, handlar det bland annat om Gotlands närhet till den ryska exklaven Kaliningrad i söder och till både Finland och baltstaterna i norr och öster.

Den som behärskar Gotland

kan möjliggöra eller omöjliggöra att bedriva sjöfart eller flygverksamhet i Östersjön. I Natokontexten är det av stor militärstrategisk vikt vem som är på Gotland och självklart ska det helst vara svenska förband. Det konstaterar Dan Rasmussen, överste och regementschef på P 18.

– Vårt fokus just nu är att parallellt med att vi växer infrastrukturellt och får de lokaler vi behöver, ska vi också lösa uppgifter som är kopplade till tröskeleffekt och försvaret av Gotland. Vi ska dessutom utbilda värnpliktingar och vi är



Livia Näslund från Stockholm är värnpliktig stridsfordonschef. Hon njuter av den sista dagen på stranden, innan det är dags för sju veckor i Norrland.

markterritoriellt ansvariga med samma uppgifter som en militärregion på fastlandet.

ALLT FLER BYGGNADER

ATT P 18 VÄXER så det knakar råder ingen tvekan om. En exakt siffra på personalen är enligt regementschefen omöjlig att ge men det rör sig om runt 300.

– Men vi behöver fler anställda för att bemanna organisationen och växa i kostymen vi har blivit beordrade att ha, säger Dan Rasmussen.

Hans utmaning är att det kan vara svårt att rekrytera indivi-

der som inte har kopplingar till Gotland samtidigt som han inser att fastlandet också behöver sin personal.

– Nyckeln till framgång är ökade värnpliktsvolymen och genom det rekrytering av soldater och blivande officerare.

Även i detta avseende växer P 18 så det knakar. Förra årskullen var 40 värnpliktiga, den nuvarande är 82 och sommaren 2025 blir de 290.

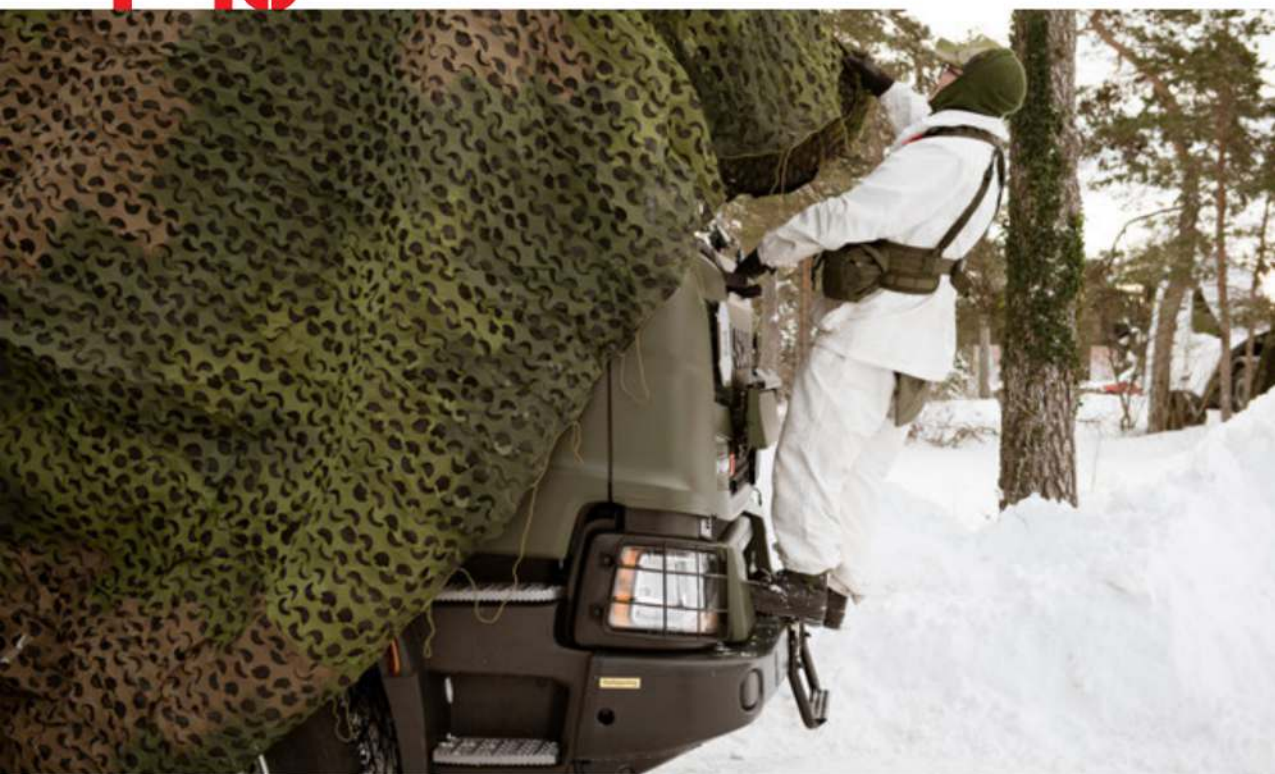
En annan utmaning för regementet är bristen på tillgängliga bostäder på ön, men det finns ett pågående samarbete med regionen där man tittar på

möjligheten till instegsboende eller motsvarande för soldater och yngre officerare.

– Vi är också i dialog med försvarsstaben som via stiftelsen MHS bostäder försöker hitta lösningar.

Utbyggnaden av regementsområdet pågår för fullt. P 18 har redan nu fått en rad nya byggnader, bland annat ett stort stridsfordonsgarage med tillhörande stolplador, idrotts-hall, markverkstad och ett multifunktionshus som fungerar som kontor. Nu är de inne i det som kallas etapp två som innefattar byggandet av försvars-





Här maskeras ledningsfordon. Gröna nät är knappast idealiska i dag, men duger gott för övning. De vita är enligt uppgift på väg.

hälsan och en stor kasern som ska husera de värnpliktiga som rycker in till sommaren. Näst på tur står matsal, logistikcenter och så småningom ytterligare en kasern.

Dessutom köpte Fortifikationsverket nyligen Suderbys herrgård, mitt emot regementsområdet på andra sidan Toftavägen, där man huserar de nuvarande värnpliktiga och på sikt, när kaserner är klara som förläggning för gästande förband.

GOTT SAMARBETE

FÖRSVARSVILJAN PÅ GOTLAND är av historiska skäl erkänt hög. Inställningen till Försvarsmaktens återkomst till ön är överlag positiv bland allmänheten.

– P 18 är en av de största arbetsgivarna på ön och bidrar till ekonomin på många sätt.

Inte minst med tanke på alla leverantörer och underentreprenörer som är sysselsatta med byggnationen på regementsområdet, säger kapten Anna Bredin.

Ett annat exempel på den starka försvarsviljan är hemvärnsbataljonen, understryker regementschefen Dan Rasmusen.

– Det engagemang och intresse bland de som tillhör hemvärnet på Gotland har jag inte mött nån annanstans. Det manifesteras till exempel i samband med eftersök, det tar inte mer än en timme så har man personal för att börja lösa uppgiften.

Han konstaterar lakoniskt att precis som för andra förband finns det utmaningar vad gäller vindkraft, tomträtter och bullernivåer att hantera.

– Trots detta som följer med en

nyetablering, så är klimatet och samarbetet med region, länsstyrelse och allmänhet mycket gott. ◀

MILITÄR NÄRVARO PÅ GOTLAND GENOM TIDERN

En gång i tiden var Gotland en genommilitariserad ö, med fyra regementen: A 7, P 18, Lv 2, KA 3. Enligt operationsorder 1980 fanns då tre stridsgrupper, en mekaniserad brigad, kustförsvar och cirka 25 000 man.

2005 läggs P 18, det sista av Gotlands fyra regementen, ner. 2015 beslutas att Gotland ska få tillbaka militär i form en reducerad mekaniserad bataljon under P 4, Skövde. I oktober 2017 anlände 18:e stridsgruppen och 2018 återuppstod P 18.

FYRA RÖSTER OM P 18

**GORDON PETTERSSON,
instruktör**

"Jag har jobbat här i snart tre år och stortrivs. Det är kul att vara med i tillväxtprocessen, få tycka till och påverka när hela regementet byggs upp på nytt. Samhället har förstått vår roll och vikt och är positiva."

**KRISTOFFER
BRUNBÄCK JOSEFSSON,
infrahandläggare**

"Jag har bara varit här i fyra månader och trivs jättebra. Som civilanställd i en militär organisation hade jag trott att det skulle vara mer uppdelat, men inte. Eftersom jag jobbar med infrastruktur har jag verkligen fullt upp, här händer saker hela tiden."

**LINA BERGSTRAND,
försvarshälsan**

"Jag har jobbat här drygt ett år och det är spännande för man vet inte riktigt hur det ska bli. Det finns hela tiden en lösningsorienterad inställning och lite av en nybyggaranda, alla hjälps åt. Och snart står försvarshälsans hus klart, det är kul."

**WILLIAM GARDELIN,
värnpliktig sjukvårdare**

"Jag ryckte in den 8 augusti och så här långt har det varit betydligt bättre än förväntat. Det funkar fint att bo på Suderbys och vi har minibussar som kan ta oss fram och tillbaka till regementsområdet. Efter muck blir det sabbatsår men sedan är planen att komma tillbaka till P 18."

SÄKRAR FLER HAMNAR

DEN MILITÄRA UPPRUSTNINGEN på Gotland sker inte bara på och runt regementsområdet vid Tofta. Redan 2018 köpte Fortifikationsverket tillbaka Marinhamnen i Fårösund, och 2022 köptes ytterligare en fastighet i anslutning till hamnen. Syftet är att få tillgång till större ytor, så att hamnen kan rustas upp och möta Försvarsmaktens behov och verksamhet.

Fastigheten består av tre byggnader, bland annat ett tidigare vandrarhem. Enligt Fortifikationsverket kan fler förvärv av fastigheter på området ske framöver.

Även Kappelshamns hamn ägs av Fortifikationsverket, som under 2022 fick i uppdrag



Visby hamn är i dag den enda hamnen som kan ta emot större fartyg. Nu förbereds för en alternativ hamn på norra delen av Gotland.

av Försvarsmakten att ta fram förslag på en upprustning för marinens behov.

Nyligen föreslog dessutom Trafikverket att Kappelshamn ska bli Gotlands reservhamn för att kunna ta emot större fartyg som Gotlandstrafikens färjor. Detta är förstås något som också gynnar försvaret.

– Upprustningen av Kappels-

hamn är en viktig del i Sveriges förberedelser för deltagande i Natos gemensamma aktiviteter för avskräckning och försvar. En framskjuten plats för understöd och logistik för sjöfart i Östersjön stärker förmågan att ge värdlandsstöd och därmed Sveriges och allierades operativa förmåga, säger Dan Rasmussen, chef för Gotlands regemente.



I KARTFABRIKEN

I ETT ANONYMT KONTORSKOMPLEX NÅGONSTANS I SVERIGE SITTER 30 PERSONER PÅ LANTMÄTERIET OCH GÖR KARTOR TILL FÖRSVARSMAKTEN. DET RÖR SIG OM ALLT FRÅN SPECIALKARTOR FÖR SNABBA INSATSER UTOMLANDS TILL SVENSKA ÖVNINGSKARTOR OCH FÖRSVARSMAKTENS STANDARDKARTA. TVÅ OFFICERARE SER TILL ATT SAMARBETET FLYTER.

Text & foto Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm



I en särskild del av kontoret står flera stora kartskrivare. Här skrivs bland annat övningskartor i mindre upplagor ut.

DET ÄR INTE ofta Mathias Berlin tar emot telefonsamtal från jobbet efter arbetstid. Men den där lördagen i oktober hände det. Försvarmakten skulle evakuera svenskar från Israel och behövde omedelbart kartor över vissa flygplatser i området. Kunde Mathias tänka sig att hjälpa till – omedelbart? Möjligen var frågan betydligt

skarpare formulerad; det rådde hur som helst ingen tvekan om allvaret och tidspressen.

– Vi fick snabbt leta fram ett så bra underlag som möjligt. Det blev satellitbilder som vi bearbetade så att de blev användbara som kartor, med bland annat koordinater för positionsbestämmelser och avståndsmätning, berättar han.

Mathias är en av ett trettiotal

medarbetare på Lantmäteriets avdelning Geo SE, Försvarmaktens särskilda stödenhet för geografisk information. Han arbetar med digitala kartor. Begreppet ger emellertid inte en alldeles rättvisande bild, eftersom det rör sig om avsevärt mer än kartbilder för visning på skärm.

– Våra paket kan hamna i alla möjliga system, fordon,

ledningssystem och i stand-alone-datorer. Med en digital karta kan du söka ut objekt du är intresserad av och analysera hur de hänger ihop med terrängen eller andra objekt. Man kan helt enkelt få en djupare förståelse för sin operationsmiljö än med en papperskarta.

ANVÄNDBARHET LEDSTJÄRNA

DET BRÅDSKANDE UPPDRAGET i höstas hör dock till ovanligheterna. Vardagen på det anonyma kontoret cirkulerar i huvudsak kring den så kallade NMK-kartan (Nationell militär karta).

På väggarna utanför köket hänger kartor som visar hela sortimentet, i skalor från

1:20 000 till 1:1 000 000.

Tillsammans täcker kartbladen i varje "skalfamilj" hela Sveriges yta, inklusive havet ut till territorialgränsen. Men Dan Ekström, som är förvaltningsledare för NMK, understryker att det inte handlar om sjökort – sådana står Sjöfartsverket för.

– Sjöinformationerna på kartorna är ett komplement, så att kartorna ska vara så användbara som möjligt, kommenterar han.

Just användbarhet är en

ledstjärna för Geo SE när de tar fram kartor. Det är ett av skälen till att en NMK-karta har tydliga rutnät, dels ett som beskriver latitud och longitud, dels ett så kallat MGRS UTM-grid (Military grid reference system, Universal transverse mercator). Det senare används av armén, medan marinen och flygvapnet utgår från "lat-long-nätet", förklarar Dan.

En annan skillnad jämfört med civila kartor är att färgsättningen är mörkeranpassad.

"Våra paket kan hamna i alla möjliga system, fordon, ledningssystem och i stand-alone-datorer."



Patrik Bremborg är chef för Geo SE och konstaterar att samarbetet med Nato blir allt tätare.



Ingen kan Försvarmaktens kartor bättre än Dan Ekström, förvaltningsledare för NMK-kartorna.

När exempelvis stridsfordonsföraren mullrar fram över nattlig myr, med röd belysning i vagnen för att inte sabotera mörkerseendet, duger inte en karta med konventionell färgsättning.

– Därför är övningskartan anpassad så att informationen ska vara så enkel som möjlig att läsa även under svåra omständigheter, förklarar Anna Leine som jobbar med bland annat just övningskartor.

Övningskartorna bygger på de vanliga NMK-kartorna, men har särskilda utmärkningar för exempelvis områden där deltagarna inte får befinna sig och för grupperingsplatser eller samlingsplatser.

”När Ryssland inledde anfällskriget mot Ukraina 2022 började vi omgående inventera vårt lager av geografisk information.”

Geo SE är alltså en del av Lantmäteriet och en helt civil organisation. Trots det arbetar två yrkesofficerare här. De är samverkansofficerare och i allt väsentligt länken mellan de två myndigheterna.

– Vi pratar så att säga på bönders vis åt båda håll, förklarar en av dem, Fredrik Svahn.

FÅR OFTA ÖVERSÄTTA

HANS KOLLEGA, LARS Karlsson, konstaterar att de ofta får ”översätta” beställningar från

Försvarsmakten. Hans militära bakgrund gör att han snabbt förstår vad som efterfrågas, även om förfrågan kanske är otydlig eller svårbegriplig för en kartexpert. För det är så samarbetet går till: Försvarsmakten lägger en beställning på en karta och Geo SE utvecklar och levererar. Men de kan även ta egna initiativ.

– När Ryssland inledde anfällskriget mot Ukraina 2022 började vi omgående inventera vårt lager av geografisk infor-



Mathias Berlin tar gärna hjälp av gamla kartor när han utvecklar nya, digitala versioner.



Övningskartor i små upplagor är Anna Leines specialitet.

mation för Ukraina. Sedan fick vi en förfrågan om att ta fram en karta över Kiev, men gjorde då en karta över hela landet när vi ändå var igång, berättar Dan.

FÅR NATOINFORMATION

INTERNATIONELLA KARTOR blir för övrigt allt viktigare, inte minst med tanke på det växande samarbetet med – och det annalkande medlemskapet i – Nato. Sedan 2022 får Geo SE

tillgång till geografisk information som försvarsalliansen har. Chefen för Geo SE, Patrik Bremborg, påpekar att det inte bara handlar om att få tillgång till information för tillverkning av kartor över relevanta områden, utan också om att få tillgång till exakt samma information som övriga Nato-länder har. För även om två parter har en karta över samma område är det inte särskilt troligt att

kartorna visar exakt samma sak – eftersom en karta är en ungefärlig avbildning av verkligheten krävs ibland kraftiga förenklingar.

– För att svenska och utländska förband ska kunna samarbeta behöver de ha samma kartor. Och därför växer det svenska samarbetet med Nato även när det gäller geografisk information, säger Patrik. ◀

DÄRFÖR ÄR DE SAMVERKANSOFFICERARE PÅ GEO SE

LARS KARLSSON, MAJOR



Lars Karlsson har en lång karriär i Försvarsmakten bakom sig, främst inom flygvapnet. Han jobbade på F 21 i Luleå när han såg annonsen för jobbet som samverkansofficer på Geo SE för drygt två år sedan.

Varför sökte du jobbet?

– Jag ville ha en anorlunda utmaning, tror jag. Göra något som jag inte gjort tidigare. Efter 35 år i Försvarsmakten tyckte jag att jag "kunde" den verksamheten. Samtidigt ville jag inte lämna

myndigheten helt.

Vad går det ut på?

– Enkelt uttryckt är jag en brygga mellan beställaren hos Försvarsmakten och de som ska utföra uppdraget här på Geo SE. Det är inte alltid så enkelt för militärer att veta hur man ska formulera ett behov så att kartfolket förstår. Och ibland frågar man efter det omöjliga – då kan jag förklara för dem att det inte går att utföra, och föreslå en annan lösning.

Vad är svårast?

– Första tiden var det alla geo-begrepp och förkortningar på svenska och engelska. Där hade jag stor nytta av min tjänstgöring i fyra år på Natostab.

Vad är det bästa med jobbet?

– Det förtroendebaserade ledarskapet och möjligheten till distansarbete samt alla kollegor på Geo SE.

FREDRIK SVAHN, FANJUNKARE



Fredrik har jobbat inom Försvarsmakten sedan 2001, främst inom logistik. Han gör idag sin andra omgång på Geo SE i rollen som samverkansofficer. Fredrik tillhör annars 4:e sjöstridsflottiljen.

Varför sökte du jobbet?

– Jag ville prova något nytt och hörde talas om Geo SE av en kollega som har jobbat här. Då jag själv orienterat i större delen av mitt liv så fanns det ett naturligt intresse för kartor.

Vad går det ut på?

– Jag håller med Lars i hans beskrivningen om vad våran roll går ut på samt lite mer speciellt i min roll så stödjer jag Försvarsmakten i dess övningsplanering kopplat till markkartor och den bakre logistiken av kartförsörjningen inom Försvarsmakten.

Vad är svårast?

– Att lära sig allas olika behov så att de kan få rätt stöd direkt. Behoven mellan de olika försvarsgrenarna och stridskrafterna och deras ingående delar varierar väldigt mycket, beroende på vilken geografisk information de behöver.

Vad är det bästa med jobbet?

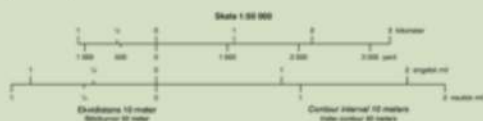
– Känslan jag får när man ser att det jobb man gör kommer Försvarsmakten till nytta.

Arbetsplatsen är också väldigt utvecklande med bra kollegor och man lär sig nya saker varje dag.

Lär dig vad kartans färger och symboler betyder. Du hittar detta i Teckenförklaringen.



En enkel regel vid omvandling av skalan: Stryk de tre sista siffrorna i skalan. Du får då millimeter på kartan översatt till meter i terrängen. T.ex. 1:50 000 (1 mm = 50 m) Det beskriver hur långt det är mellan olika platser på kartan.



Ange position. För att kunna förmedla var du eller annat befinner sig med hjälp av kartan. Exempel med MGRS finns beskrivet i NMK kartans marginal.



**FÖR ATT LÄRA DIG MER,
LÄS SOLDATEN OCH
KARTAN.**



SNART ARTILLERIST I RESERVEN

För lite mer än två år sedan påbörjade han sin värnplikt på Noraskog kompani, P4 i Skövde. I dag är Erik Hallman på god väg att bli reservofficerare på A9 i Kristinehamn.

UTBILDNINGEN HAN GÅR sker till stor del på Bodens artilleriregemente, A8, men slutpunkten finns alltså i Kristinehamn, på nyligen återetablerade Bergslagens artilleriregemente, A9.

– I och med att vi var en liten klick av artilleri på ett stort pansarregemente blev det lite av en tävlingsinriktning, vi var

nystartade och ville verkligen visa framfötterna, säger Erik och fortsätter med att beskriva varför han trivdes så bra under sin värnpliktstid på Noraskog kompani.

– Vi hade en kompanichef som tog oss på allvar och var väldigt mån om att vi skulle ha en bra tid i Försvarsmakten under vår värnplikt. Det var en kul och inspirerande miljö att arbeta i, jag trivdes oerhört bra. Den positiva värnpliktstiden har lett mig dit jag är i dag, med ett fortsatt engagemang inom Försvarsmakten när jag nu utbildas till reservofficer.

Efter muck 2022 var Erik inte riktigt redo att lämna det

gröna livet. Detta samtidigt som civila studier lockade. Men valet blev ändå till slut enkelt. Han valde att kombinera det bästa av två världar och ansökte så till utbildningen ROU (reservofficersutbildning). Med start sommaren 2023 är han därmed nu några månader in i utbildningen. Studierna genomförs till stor del på A8 i Boden, men efter examen 2024 kommer Erik att placeras på det nyetablerade förbandet A9 i Kristinehamn.

A 8-KUNSKAP LÄGGER GRUNDEN
ATT UTBILDNINGEN SKER på ett redan uppsatt artilleriregemente anser Erik enbart

Under utbildningen mot reservofficer drillas eleverna i såväl teori som praktiska moment. Ett sådant moment har omfattat skjutbaneinstruktör där Erik och hans studiekamrater fick hålla pass just på skjutbanan.



NALIN BOZDOGAN

Erik Hallman utbildas just nu till reservofficer. En utbildning som till största del genomförs i Boden och på Artilleriets stridsskola, A8. Efter utbildningen kommer Erik att tillföras Bergslagens artilleriregemente, A9 i Kristinehamn.

är positivt då han på så sätt får möjlighet att ta med sig mycket av artillerikompetensen vidare till Kristinehamn.

– Kunskapen vi får här på A8 kommer vara grunden vi har för att kunna utbilda och förstå vår roll i det stora hela, i

artillerikedjan. Det är trots allt svårt att stå och vara officer och leda, utbilda om man själv inte förstår syftet. Det är viktigt att man har en god förståelse om det man själv ska lära ut, något som jag lär mig här och kommer ta vidare till min placeringsort i Kristinehamn och A9.

Vad har du för tankar om utbildningen i Boden och på artilleriets stridsskola?

– Jag har fått bilden att utbildningen här är en av de bättre i landet i sitt slag. Det är god tillgång på kompetenta lärare, vi gör mycket av utbildningen gemensamt med andra elever som läser OP (officersprogrammet) och även SOU (specialistofficersprogrammet) i syfte att sprida kunskap mellan varandra. Det är en stor fördel i diskussioner kopplat till alla våra olika bakgrunder.

Upplägget här känns seriöst, det är både taktik och en hel del praktiska moment.

Blivande reservofficeren Erik Hallman har ännu inte hunnit bekanta sig särskilt mycket med A9 – det regemente han kommer att tillhöra. Men ett besök har det ändå hunnit bli, då han var med på förbandets allra första högtidsmiddag. Intrycken av förbandet såhär långt är enbart positiva:

– Jag tyckte att det visades upp extremt mycket engagemang och framåtanda. Det känns verkligen som att folk är väldigt inspirerade av att få vara med om att starta upp verksamheten. Den positiva känslan smittar av sig och det känns kul att vara en del av det. ◀

Text **Viktoria Vålilä/A8**



"VÄRNPLIKTIGA MÅSTE FÅ RÄTT INFORMATION"

På minst 18 av 30 utbildningsorter utbildas värnpliktiga som fått felaktig information om sin utbildning, som vad en viss befattning innebär eller helt enkelt att de fått fel befattning. Detta enligt en kartläggning av Pliktrådet, där Alice Nilsson är ordförande.

– FÖRSVARSMAKTEN MÅSTE se till att individen får korrekt information vid inskrivning för att pliktens legitimitet ska upprätthållas, säger hon.

En av de värnpliktiga som drabbats av felaktig information är Leonardo Sundström Esperí, på Försvarsmedicincentrum i Göteborg. Han sökte frivilligt till utbildningen och fick befattningen kockgruppchef.

Men när Pliktrådet besökte honom i slutet av september förra året stod han utan befattning.

– När jag ryckte in tog de bort befattningen kockgruppchef. I stället skulle jag bli radiolänk-förare.

Problemet var bara att han saknade körkort – något som alltså inskrivningssamordnaren och förbandet uppenbarligen missat. Väntan på besked

Leonardo Sundström Esperí fick till slut en befattning han är nöjd med.

om fortsättningen blev lång. Först efter fem veckor fick han sin nya befattning: stabssistent.

– Men efter ytterligare en vecka ändrades det till sambandsledningsbefäl.

VILLE INTE AVBRYTA

HAN BERÄTTAR ATT det var stressigt och skapade en stor osäkerhet hos honom, något som förstärktes av att han själv fick vara drivande, och varje vecka fråga plutonchefen vad som hände i ärendet – som inte visste särskilt mycket. Han fick också höra av ett befäl att han kunde avbryta utbildningen och komma tillbaka något annat år.

– Men jag ville verkligen inte vara här i tre månader för att sedan avbryta och komma tillbaka ett halvår senare.

I dag är han sambandsledningsgruppchef och faktiskt nöjd med utbildningen och sin situation, och han tänker söka vidare inom Försvarsmakten efter grundutbildningen. Men alldeles tillfreds är han inte.

– Stressen jag hade i princip mer än halva GMU:n gjorde att jag tvekade lite på hur yrket var. Just det att man kände sig inte riktigt omhändertagen eller tänkt på.

Framför allt hoppas han att ingen annan ska behöva uppleva motsvarande situation, understryker han. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm**, **Alice Nilsson/Pliktrådet**

UTBILDNINGSCHEFEN SVARAR

Kommendör Anna-Karin Broth, chef för Försvarsmaktens utbildningsavdelning, medger att det finns brister i bland annat befattningsbeskrivningar.

”Det är mycket olyckligt att felaktig information ges kring våra befattningar vid inskrivning. Försvarsmakten delar där Pliktrådets syn på saken.

Försvarsmaktens ansvar i samband med inskrivning hos Plikt- och prövningsverket till befattningar är just att bidra med korrekt yrkesinformation kring deras innebörd och innehåll.

Vi arbetar just nu med att rätta upp beskrivningarna så att de utgör ett korrekt underlag i första hand för Plikt- och prövningsverkets inskrivningsförrättare och för Försvarsmaktens yrkesinformatörer på mönstringskontoren.

Underlaget används även internt i Försvarsmakten i vår kommunikation med blivande värnpliktiga.

Utöver det arbetet planeras utbildning av inskrivningshandläggare på Plikt- och prövningsverket avseende innehållet i GU-beskrivningarna och de nya kravprofilerna.

Jag håller med om att det finns brister i dagens befattningsbeskrivningar eftersom de har förändrats markant sedan frivilligtiden och har dessutom ökat kraftigt i omfång.

Det fråntar inte Försvarsmakten ansvaret att de måste vara uppdaterade och korrekta.”



Kommendör Anna-Karin Broth, chef för Försvarsmaktens utbildningsavdelning.

AP2CE OCH LCD

TRIGGAS AV DÖDLIG KEMI



DEN SER UT som något ur Ghostbusters men är en högst verklig apparat: AP2CE. Maskinen är ett så kallat C-detekteringsinstrument (C står för chemical, kemisk) och används för att upptäcka kemiska stridsmedel. Apparaten finns hos alla bataljoner och för övrigt också hos Räddningstjänsten och Nationella bombskyddet.

Håll munstycket i närheten av valfri yta och AP2CE visar om ytan är kontaminerad med ett ämne som innehåller fosfor- eller svavelatomer. Det säger i sin tur något om vilket slags stridsmedel det kan röra sig om. Med en särskild tillsats kan du också kontrollera vätskor.

Den mindre apparaten, som liknar en skruvdragare, har

det mer begripliga namnet Lightweight Chemical Detector (LCD). Bär den i handen eller fäst den i stridssele så får du en varning när du kommer in i områden med toxiska industrikemikalier eller kemiska stridsmedel. ◀

Text & Foto **Jimmy Croona/**
SkyddC (Red. av HLR)

AP2CE tillverkades av franska Proengin (modellen är nu ersatt av AP4CE). Förkortningen står (såvitt redaktören kunnat utröna) för Appareil Portable pour le contrôle de la Contamination Chimique.



JÄRNVÄGSMUSEET

AP2CE

Vikt: 2,1 kg

Aktiv drift: 12 timmar

Drivs av: Litiumbatteri
och vätgaspatron

Detekteringsmetod:

Flamfotometri

Upptäcker: Kemiska stridsmedel

LCD

Vikt: 650 g

Aktiv drift: 40 timmar

Drivs av: AA-batterier

Detekteringsmetod:

Jonrörlighetsprincipen

Upptäcker: Kemiska stridsmedel
och toxiska industrikemikalier

Under Vätternrundan serveras
170 000 bullar, 10 ton bananer och
3 ton saltgurka.



REDO FÖR CYKELFESTEN

Somliga gör det för prestationen, andra för njutningen. Oavsett vilket ditt skäl är för att cykla Vätternrundan blir turen en skönare upplevelse med rätt förberedelser.

VARJE ÅR SÄTTER sig närmare 30 000 modiga på sina cyklar i Motala och rullar söderut, för att drygt 30 mil senare komma tillbaka från andra hållet. De har då slutfört världens största motionslopp på cykel, Vätternrundan. Förra året var 50 av cyklisterna Försvarsmaktsanställda. I år är det din tur.

Vi frågade Peter Vingstedt, tränare hos företaget Toppfysik, specialiserat på just cykelträning, hur man ska förbereda sig för att maximera njutningen under loppet.

– Det handlar främst om att cykla mycket inför starten i Motala. Och ofta. Det är bättre att köra en timme tre gånger i veckan, än att göra en längre tur på tre timmar på söndagen.

TIDEN ÄR UTMANINGEN

GENOM ATT CYKLA ofta vänjer du kroppen bättre vid att sitta på cykeln än om du gör färre långturer. För även om sträckan kan låta avskräckande är det tiden på cykeln som är den verkliga utmaningen. En normaltränad motionscyklist får räkna med att sitta ungefär tolv timmar eller mer i sadeln.

– Dessutom lär du knappast vara ensam runt sjön, så det

är bra om du känner dig trygg med cykeln när det blir trångt.

Ett annat tips är att öva på att köra i grupp. För även om du inte planerar att cykla i grupp, lär du få tillfälle att göra det när du väl kör. Och det är något Peter Vingstedt verkligen rekommenderar.

– Dels är det trevligt, dels sparar du väldigt mycket energi genom att cykla i en grupp. Men för att det ska kännas tryggt och säkert behöver du träna på det.

Den lokala cykelklubben kan säkert tipsa om träningssturer där du får möjlighet att "klungcykla". Hos dem kan du rimligen också få tips på bra långrundor. Peter rekommenderar att du kör åtminstone någon eller par turer på uppåt sex timmar.

Utöver ren cykelträning är det bra att styrketräna, med särskilt fokus på bålen. För att öka chansen till att det verkligen blir av tipsar Peter om att du kan lägga in några styrkemoment i samband med andra aktiviteter, i stället för att planera in särskilda styrketräningsspass.

– Gör lite situps och rygglyft

innan du kliver in i duschen efter cykelturen.

STANNA VID ALLA STOPP

UNDER SJÄLVA LOPPET finns gott om rastplatser där du kan fylla på med mat och energi i andra former. Och även om somliga ofta väljer att hoppa

över en del stopp rekommenderar Peter att du utnyttjar varje tillfälle att fylla på med mat och vätska.

– Om du inte fyller på med tillräckligt mycket vätska och energi lär det bli riktigt jobbigt mot slutet.

Du bör också ha med dig energidryck och -bars.

Slutligen, behövs verkligen en landsvägscykel för att cykla 30 mil? I princip kan du köra på vad Peter kallar en "damtralla" – det finns för all del folk som gör det – men skillnaden mot en hygglig

landsvägscykel är milsvid. Och själv skulle han inte kunna tänka sig att köra 315 kilometer på en sådan. ◀

OM VÄTTERNRUNDAN

När? 14–15 juni – starter sker från fredag 19.30 till lördag 13.30.

Hur långt? 315 km

Övrigt Loppet är ett motionslopp (ingen resultatlista) och det finns nio depåer längs vägen för påfyllning med energi och vätska.

LOPPET I SIFFROR

- 30 000 deltagare från 70 länder
- 170 000 bullar
- 100 000 koppar kaffe
- 10 ton bananer
- 3 ton saltgurka
- 20 000 liter sportdryck
- 1 ton medaljer

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/**
FST Komm Foto **Micke Fransson**



Hundra år efter slaget restes minnesstenen i Sävar. Inskriptionen "Fäderneslandet åt sina stupade söner" har gett den namnet kannibalmonumentet.

ATT MINNAS

Genom mänsklighetens historia har minnesmärken av olika slag skapats för att manifesteras en händelse eller personer. Spännvidden sträcker sig från monumentala tempelliknande skapelser till små oansenliga minnesstenar.

Text Per Iko/Försvarsmakten

EN AV DE verksamheter som har efterlämnat minnesmärken är naturligtvis fältslag. Det är känt att atenarna efter slaget vid Marathon 490 före Kristus lät resa en segerkolonn. Svenska militära erfarenheter är av naturliga skäl något yngre och deras minnen har ibland ihågkommit långt efter de ägt rum.

Ett av de äldre fältslag som har uppmärksamrats är slaget vid Lena den 31 januari 1208. Striden var en del i maktkampen mellan de sverkerska och erikska kungaätterna och ägde rum nära Kungslena kyrka utanför Falköping. Där möttes kung Sverker den yngre med

en övervägande dansk här och Erik Knutsson som hade uppåddat svenska och norska krigare. Enligt legenden kom Oden på sin åttafotade häst Sleipner till Eriks undsättning och Sverker flydde efter nederlaget till Danmark. Erik Knutsson valdes senare samma år till kung. Västergötlands fornminnesförening lät 1895 resa en sex meter hög minnessten i granit med den uppfordrande texten "Svenskar! Vörden fädrens minne!".

Betydligt senare ägde slaget vid Sävar rum, det sista egentliga slaget på svensk mark. En rysk styrka hade under slutskedet av finska kriget marscherat ner längs kusten

➤



MIKAEL LINDMARK



STIG-INGE BLENNÖW

Gula Bandet möjliggjorde minnesmärket i Ribnica.



HARRI BLOMBERG

Nära 6 000 personer hade samlats i Kungslena vid invigningen.



Monumentet avtäcktes på von Döbelns födelsedag, 29 april 1867.



Flygarmonumentet på Karlaplan i Stockholm.



På Grunnebohed övade Västgöta-Dals regemente (I 16) 1863-1906.



Stockholmsregementena grävde värnlinjerna vid Norra fronten av Stockholms fasta försvar. Ett kompani ur Göta livgarde (I 2) ristade denna sten 1904.



Poltavamonumentet vördar de stupade karolinerna.

och passerat Umeälven. Från svensk sida gjordes en djärv landstigning i ryssarnas rygg vid Ratan. De två arméerna möttes den 19 augusti 1809 vid Sävar norr om Umeå. Den svenska styrkan drevs tillbaka, men den ryska framryckningen söderut avstannade. Efter krigets slut hemförlovades den svensk-finska armén och general Georg Carl von Döbeln höll ett känsloladdat tal i Umeå den 8 oktober 1809. I såväl Sävar som Umeå har monument rests.

Under både första och andra världskrigen förstärk-

tes försvarsberedskapen. Vid bägge tillfällena uppfördes skansar, värn och liknande. Både officiella och inofficiella minnesmärken sattes upp och många finns alltjämt kvar. Beredskapen innebar även att en del olyckor med tragiska följder inträffade, vilka likaså har ihågkommit.

ÄVEN UTANFÖR SVERIGE

NATURLIGTVIS FINNS militära minnesmärken också utanför Sverige. Ett exempel i närtid är från den första Bosnienbataljonen, BA01. Den 22 februari 1994 blev tre FN-

märkta svenska pansarbandvagnar 302 kraftigt beskjutna i Ribnica sydväst om Tuzla. Två av vagnarna blev träffade av pansarvärnsrobot och fem svenska FN-soldater skadades. På privat initiativ restes ett minnesmärke på platsen 2018.

På närmare femtio platser runt om i Sverige har veteranmonument och minnesplatser uppförts. På Djurgården i Stockholm finns såväl minnesmonumentet Restare från 1913, som ett minnesmärke över personal i FN-tjänst och Dag Hammarskjölds bronsbyst.



Den 17 september 1941 inträffade katastrofen vid Hårsfjärden. En explosion satte jagarna Göteborg, Klas Horn och Uggla i brand. 33 sjömän omkom.



Från Jönköping försvann Smålands artilleriregemente (A 6) 1985.



Roslagens flygflottilj (F 2) hedrade sina omkomna flygare 1944.



Forna krigsinsatser manifesterades av Upplands regemente (I 8) 1892.



Lapplands jägarregemente (I 22) existerade endast i 55 år.

Även den fredstida militära verksamheten runt om i landet har satt spår. Vid många av indelningsverkets övningshedar har någon form av minnesmärke rests, och i vissa fall även vid samlingsplatser för kompanier och skvadroner. Likaså finns minnesplattor uppsatta på många av de permanenta eller tillfälliga förläggningar som utnyttjats under årens lopp. Efter värnpliktens införande 1901 uppfördes 44 kasernetablissemang på olika platser. Ännu fler tillkom under andra världskriget. Flertalet av

dess används inte längre för något militärt ändamål.

1 200 MÄRKEN

ALLA DESSA minnesmärken

initierats för att inventera, förteckna minnesmärkena samt stödja vården och bevarandet av dem. Detta sker med ett visst stöd från Försvarsmak-

77 Alla dessa minnesmärken vittnar om Försvarsmaktens historia och är därmed en del av vårt eget kollektiva minne. 77

vittnar om Försvarsmaktens historia och är därmed en del av vårt eget kollektiva minne. Av denna anledning har den ideella föreningen Svenska Militära Minnesmärken (SvMM)

ten. Drygt 850 minnesmärken i Sverige och över 350 stycken i 32 olika länder har identifierats. Dessa förtecknas på föreningens hemsida, www.smvu.se. ◀

LÖTTAKÅREN

100-ÅRINGEN SOM S



Under utbildningen till fältkock lär sig eleverna bland annat livsmedelshygien och planering.

Under hundra år har Svenska Lottakåren på olika sätt bidragit till totalförsvaret.

EVA NOLSÄTER ÄR rikslottachef sedan 2022, men långt ifrån ny i rörelsen. Hon gick med i Lottakåren som 16-åring, 1974. Det är alltså femtio år sedan och Eva har således två jubileer att fira i år.

– Det känns ärofyllt att vara rikslottachef när Lottakåren fyller hundra år. Jag blev medlem så fort jag hade åldern

inne. Det var min pappa som sålde in idén. Han var reservofficer under andra världskriget och hade sett lottorna ute i verksamheten. Efter femtio år i Lottakåren kan jag säga att jag är väldigt stolt och imponerad över inställningen hos lottorna och vad rörelsen åstadkommit, säger Eva.

Svenska Lottakåren bildades 1924 av Tyra Wadner under namnet Föreningen Stockholms Landstormskvinnor. Syftet var att stötta Landstormen, de äldre militärerna, med

servering av mat och insamling av pengar. Under andra världskriget bemannade många lottor lufbevakningsstationer för att spana efter främmande plan. De som utförde arbetet kallades tornsvalor.

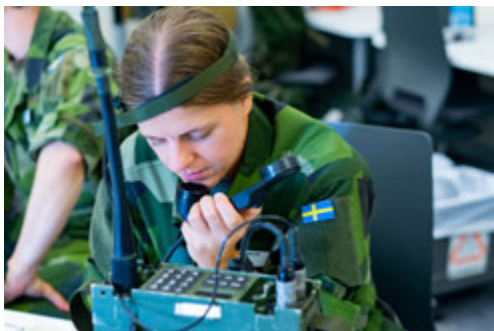
UTBILDAR FÖR TOTALFÖRSVARET

I DAG ÄR Lottakårens främsta uppgift att informera, utbilda och rekrytera för totalförsvarets räkning. Kåren är en av 18 frivilliga försvarsorganisationer som får uppdrag och finansiering från Försvarsmak-

TÄRKER FÖRSVARET



SVENSKA LOTTAKÅREN



SVENSKA LOTTAKÅREN



SVENSKA LOTTAKÅREN

Utbildningen till stabsassistent innefattar bland annat signalistmoment.

För att kunna gå med i hemvärnet gör de frivilliga först en två veckor lång soldatutbildning.

ten och MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Lottakåren består av nästan 5 600 kvinnor, fördelade på 80 lokala kårer över hela landet.

– Vi erbjuder bland annat utbildningar inom hemberedskap för allmänheten samt avtalsutbildningar mot stabsassistent och fältkock, både för Försvarsmakten och MSB. Delar i utbildningarna är digitala. Under pandemin ställde vi om och utvecklade digitala utbildningar för att kunna fortsätta med viss del av verksamheten. Digitala utbildningar är ett koncept som vi fortsätter utveckla än i dag, säger Eva.

För Lottakåren är ett jämställt försvar en hjärtefråga, menar Eva. Ett historiskt exempel är att rörelsen jobbade aktivt med att möjliggöra för kvinnor att bli officerare.

– Det är viktigt att fler kvinnor vill bli en del av försvaret. Det finns många unga tjejer som när de får mönstringsunderlaget inte vet vad

det innebär. Därför jobbar vi aktivt för att informera unga tjejer om vad det innebär att mönstra och göra värnplikten, till exempel på våra ungdomsutbildningar.

FRAMTIDA UTMANINGAR

ATT FRIVILLIGA försvarsorganisationer får stor tillströmning av medlemmar när frågor

ofta förväntningar om att kunna påbörja utbildningar med en gång. Men det kan ta lång tid och då måste vi vara bra på att kommunicera det, menar Eva.

Eva ser även en utmaning med folkförankring och att kunna nå ut till många fler än vad som sker i dag.

– Det är extra viktigt att vi

”Vi jobbar aktivt för att informera unga tjejer om vad det innebär att mönstra och göra värnplikten.”

om kris och krig är på tapeten är inte konstigt. Efter Folk och Försvars rikskonferens i Sälen, med de uppmärksammade uttalandena om att det kan bli krig i Sverige, fick Lottakåren nästan 200 nya medlemmar på en vecka. Det kan jämföras med 700 nya medlemmar under ett normalår.

– Nu måste vi ta hand om alla som tillkommit. De har

syns ute i landet nu med det stundande Nato-inträdet. Vi måste kunna nå ut till samtliga invånare, från norr till söder. Ett exempel är att vi ser behov av att våra representanter talar andra språk för att kunna kommunicera även med dem som inte förstår svenska så bra, säger Eva.

Lottakårens 100-årsjubileum firas under hösten i samband med riksstämman. ◀



ANDREAS DYBECK

Eva Nolsäter,
rikslottatchef.

Text Tobias Forslund/FST Komm

GLADAN IMPONERAR

ANDERS ERIKSSON HAR ett yrkesliv på sjön bakom sig. På expeditionsfartyg i Arktis och Antarktis, lastfartyg på världshaven och bogserbåtar i Nordsjön, och inte minst som skeppare på sina egna små segelbåtar (2018-19 soloseglade han jorden runt nonstop). Han kan alltså ett och annat om hur man manövrerar båtar och betar sig på sjön. I slutet av januari stod han på en brygga i Las Palmas där marinens skolfartyg Gladan just förtöjde. Upplevelsen gav upphov till ett varmt inlägg i sociala medier. Detta:

”... jag har inte alltid haft anledning att imponeras av fartygsmanövrering utförda av gråmålade fartyg. Har hjälpt några till kaj som bogserbåts-skeppare.



Gladan lägger till i Las Palmas.

Gladan är ett undantag på mer än ett sätt....Hon är vitmålad och manövreras med ett skickligt lugn. Inte lätt med en myrstack på däck att hålla ordning på, ingen bogpropeller,

liten huvudmaskin och ett stort vindfång. Idag var det dessutom både blåsig och trångt där Gladan ville förtöja.

Gladan är alltså Gladan..... Som i Gladan och Falken.

BRITTER I BODEN

ENLIGT SÄKER KÄLLA har en grupp britter uppehållit sig i Boden under hösten. Enligt samma säkra källa (den brittiska nättidningen Forces network) utbildades de på Archer-system hos A 8. Storbritanniens armé har

nämligen köpt inte mindre än 14 Archer-pjäser av Sverige. Bakgrunden är att Storbritannien skänkt ett antal bandhaubitsar till Ukraina och snabbt behövde en ersättare bör att bibehålla Royal Artillerys förmåga.



Garagehäng.

SIFFRAN

556

... **personer** besökte Försvarsmaktens webbplats den 13 februari mellan kl 15.10 och 15.11, vilket för övrigt är en ganska typisk besöksiffra för webbplatsen.

PÅ SJÖBJÖRN

Svenska flottans seglade skolfartyg.

Jag försöker räkna hur många det är på däck, men ger upp, dom är för mångaRör sig för fort. Dom är ju inte många för att det behövs vara många, dom är många för det här är utbildning.

Skicklighet och säkerhet i hur ett fartyg manövreras står ofta i proportion till röstläge och antal ord som måste förmedlas, mellan dom som är delaktiga i manövern.

Kolla på proffsen. Få personer, som använder få och lågmälda ord eller gester för att få sagt det som behövs. Det är lätt när alla vet vad dom ska göra och hur.

Att få ett femtiotal ivriga hjälpredor att reda ut och samtidigt få en manöver att se enkel ut är helt enkelt ett duktigt

sjömanskap. Och ett tydligt ledarskap.

Hatten av för befälet på Gladdan. Snyggt jobbat.

Att jämföras med en gapig fritidsbåtskeppare som använder hög röst och bogpropellern mer än roder och maskin. Høgt röstläge är ett tecken på stress och osäkerhet..... Eller möjligen dålig hörsel.

Ett överdrivet användande av sin bogpropeller signalerar också lite "lack of skills" Kan ju vara bra att tänka på om man vill vara lite cool.

Det är oftast män som står för gapandet. Män som skulle må bättre av att låta någon som kan bättre ta över. Det är glädjande att se allt fler kvinnor vid ratt och rorkult.

Verkar också bli allt fler kvinnor i det grå bolaget. Heja det!"

SMART SAGT

**"Ha en vision.
Var
krävande."**



General Colin Powell,
US Army 1958–93, USA:s
utrikesminister 2001–05

SPÖKLIVET PÅ KARLBERG

VAKTER SOM SÄGER upp sig, folk som flyr ut ur slottet och dörrar som inte går att öppna. Det råder ingen tvekan om att det finns spöken på Karlbergs slott. Niklas Englund, kommunikationschef, har jobbat på slottet i sex år. För tre år sedan hörde han och en kollega barnskrik i kollegans arbetsrum, mitt på arbetsdagen. Men det är bara ett av många vittnesmål om spökaaktiviteter i det 400 år gamla slottet.

– Det är dörrar som hålls emot när någon försöker öppna dem, lampor som tänds av sig själva och till och med skepnader som passerar. Vid flera tillfällen har en officer hörts skrika ut fäktningsorder i idrottshallen,



Läskigt slott.

trots att ingen var där, berättar Niklas.

Det kan avfärdas som skrock och dumbheter. Men faktum är att det i vissa fall gått så långt att flera Securitasvakter har sagt upp sig, hellre än att fortsätta ut-sättas för spökerier. Och någon

i personalen har setts rusa ut ur slottet, skrädd efter en spökinci-dent av ett eller annat slag.

– Det sägs att det bland andra är drottning Ulrika Eleonora och fyra av hennes och Karl den elftes barn som spökar, säger Niklas.

BOK: RYSSLANDS MILITÄRA FUCK-UPS

DÄRFÖR TORSKAR RYSSLAND

De riktar strålkastaren mot Rysslands dokumenterade oförmåga att vinna krig.

DE NÄRMAST KUSLIGT insatta poddarna Per Wallin, Mattis Bergwall och Fredrik Hagelin har skrivit en bok: "Rysslands militära fuck-ups". Även om titeln knappast lär flyga i engelskspråkiga länder ("Vi kommer att behöva hitta en annan titel för den engelska översättningen") är den en tydlig innehållsdeklaration.

Trion är rösterna (och hjärnorna) bakom den populära Krigshistoriepodden – med nästan 80 000 lyssningar i veckan – och om du är bekant med den lär du också känna dig hemmastadd i boken.

– Man kan säga att det är samma universum. Liksom podden är boken skriven i en lättsam, underhållande ton och vi använder gärna ironi, sarkasm och populärkulturella referenser, förklarar Per.

Eller om det var Mattis. De två förefaller så synkade att det är lätt blanda ihop deras citat.

Boken spinner runt det faktum att den ryska militären alltid har överskattats. Av motsståndare och rimligen av landets egna ledning.

– Ryssland har ju en del ledсна konstanter när det gäller krigskonst. Bland annat har den varit väldigt ... personalintensiv, för att formulera det snällt. Och man oroar sig inte särskilt mycket för förluster och har en låg effektivitet. Det är därför de vinner exakt ett krig under 1900-talet, förklarar Mattis.

Han minns en passage i en artikel från 1853, om Krim-kriget, där någon i alliansen som stred

mot Ryssland berättar hur de "trodde att armén är farligast i världen eftersom den är så stor, men nu när vi har slagits mot den en stund inser vi att soldaterna är fulla hela tiden, ingen får göra någonting, korruption skenar och förlusterna är katastrofala".

– Att läsa det var som att läsa något från i mars 2022.

Boken beskriver ryska misslyckanden på krigsarenan sedan första världskriget fram till det pågående Ukraina-kriget. Även

om den inte presenterar ny forskning saknas inte akademiskt djup, lovar Per och Matti. Men i första hand är det en bok de hoppas ska ge läsarna ett lite djupare historiskt perspektiv, inte minst på det som sker i Ukraina.

Boken kommer ut i början av april. ◀

Författare: Mattis Bergwall, Per Wallin, Fredrik Hagelin

Förlag: Bookmark förlag

Utgivning: 8 april



I varje nummer av Försvarets Forum presenterar någon från Armémuseum ett av alla de föremål som finns i samlingarna. Här har Andreas Ohlsson hittat en takpanna från Hiroshima.

HIROSHIMAPANNA

ANDREAS OHLSSON, intendent på Armémuseum, har plockat fram ett synnerligen udda föremål ur samlingarna.

Ljusskenet och hettan är outhärdlig när marken skakar av explosionen från atombomben den 6 augusti 1945. Människor och byggnader exponeras för tryckvågen, bränderna och det radioaktiva regnet som följer. Inom de närmaste månaderna släcks cirka 120 000 människor till följd av bomben och ytterligare 80 000 följer i Nagasaki. Nära explosionens epicentrum i Hiroshima befinner sig Sairenjitemplet som likt de flesta byggnader i centrala staden förstörs. Templets takpan-

nor ligger utspridda som om en stor drake sprutat eld och jämnat alla byggnader med marken. Pannorna ska få ett stort symboliskt värde som ekar ända in i vår tid.

År 2010 skänktes en av dessa till Armémuseum, av änkan till svensken Stig Frick-Meijer.

Stig hade tjänstgjort i Sydkorea för det svenska fältsjukhuset i Pusan mellan 1950 och 1951, och under en semesterresa träffat chefsprästen Sokai Katsuki vid Sairenjitemplet i Hiroshima. Det var han som gav honom takpannan som nu finns hos Armémuseum, med personliga hälsningar i skrift på både takpannan, som han

kallade "The Atom Struck Tile", och träbehållaren den lades i.

Det finns ett antal av de utdelade takpannorna kvar i omlopp runtom i världen, vilka säljs på privata auktioner för stora belopp. Överlevare och deras anhöriga från Hiroshima har reagerat starkt på att det profiteras på en så makaber händelse. Föremålen hör enligt de berörda hemma på museer tillsammans med minnen från kriget. Minnen som erinrar om offren under ljusskenet och hettan i augusti 1945. ◀

Text & Foto Andreas Ohlsson/
Armémuseum



"The atom struck tile" erinrar om offren under ljusskenet och hettan i augusti 1945.

STÄRK KUNSKAPEN OM FUNKTIONSHINDER

Vad innebär ett väpnat angrepp för människor med funktionsnedsättningar? Vilka lärdomar kan dras från situationen i Ukraina? Hur kan försvaret stärka funktionshinderperspektivet?

ÖVERBEFÄLHAVAREN och ministern för civilt försvar har förklarat för hela befolkningen att kriget snart kan vara här. Det är bråttom med beredskap, med att fylla på lager men också med folkbildningen.

Det är hög tid att sprida kunskap om funktionshinder. Såväl försvaret som civilförsvaret måste stärka funktionshinderperspektivet. Det handlar om kunskap, bemötande, kommunikation och framför allt att inse att det finns över en halv miljon personer med olika funktionsnedsättningar som är organiserade i funktionsrättsrörelsen i landet. Därtill kommer alla personer som inte är organiserade men som har olika funktionsnedsättningar.

De som löper störst risk (i krig, reds anm) att dödas är

personer med funktionsnedsättningar som inte kan söka skydd snabbt. Det finns erfarenheter från krigets Ukraina att bygga vidare på. Den finska organisationen SAMS (Samarbetsförbundet kring funktionshinder) för redan vidare erfarenheter från Ukraina. De visar att personer med funktionsnedsättningar är extra utsatta i krigssituationer. Skyddsrum i bostadskvarter ska inte bara finnas och vara tillgängliga. Det gäller också

och det inte är tillåtet att ta hissen till skyddsrummen.

Krigets Ukraina visar att tillgänglig miljö och moderna hjälpmedel är en fråga om liv eller död. Har man en synnedsättning och en talande app i mobilen måste den varna för raketattacker och ge information om närmaste skyddsrum. Personer med funktionsnedsättningar måste tas med i beredskaps- och evakueringsplaner. Alla måste kunna nås av information.

”Personer med funktionsnedsättningar måste tas med i beredskaps- och evakueringsplaner. Alla måste kunna nås av information.”

underjordiska parkeringar, tunnelbane- och järnvägsstationer samt gångtunnlar.

Där måste finnas ramper, hissar och ledstråk. Det måste dessutom finnas personal som tar hand om personer med olika funktionsnedsättningar. De måste dessutom kunna erbjuda hjälp och assistans kanske under flera dygn. Personer med rörelsenedsättningar riskerar att bli fast i sina lägenheter när flyglarmet ljuder

Även om vi inte har en nära förestående krigssituation måste civilförsvaret inkludera personer med stora rörelsebegränsningar i sina planer.

Funktionshinderfrågorna måste upp på debattagendan. Vad säger Socialstyrelsen, Myndigheten för delaktighet och riksdagens socialutskott om beredskapen inte inkluderar alla människor?



Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete och funktionshinderforskare vid Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet



Per Olof Larsson, medlem i DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet i Göteborg



Robert Kindberg, Omбудsman, DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet, Göteborgsadvokaten

SKRIV EN INSÄNDARE!
Skriv gärna kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 15 mars 2024.

BILDEN

Foto David Berg/F21



FULLT RÖJ I VIDSEL

En Volvo L90H med tillhörande Slunga 21
snöröjer på Vidsels flygplats.



FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

SÄRSKILDA OPERATIONSGRUPPEN (SOG) SÖKER OPERATÖRER

Särskilda operationsgruppens primära uppgifter är strid, underrättelseinhämtning och militärt stöd. Att vara operatör vid SOG ställer höga krav på fysik och psyke. Operatörens uppgift är att, när som helst och över hela världen, leverera unika och eftertraktade förmågor. Som operatör vid SOG utgör du spjutspetsen inom specialförbanden.

Läs mer och ansök:

forsvarsmakten.se/specialforbanden



FÖRSVARSMAKTEN